

Zielona Góra, czerwiec 2023 r.

Szanowni Państwo,

przedstawiam Państwu dokument, który wyznacza nasze przyszłe działania do 2030 roku, koncentrujące się na tym, by Zielona Góra stawała się jeszcze lepszym miastem do życia.

Ostatnie lata przyniosły wiele zmian, zarówno w gospodarce, jak i przestrzeni miasta. Doprowadziliśmy do zgodnego połączenia miasta z otaczającą gminą, dzięki czemu jesteśmy teraz mieszkańcami jednej Zielonej Góry. Zwiększył się nasz potencjał i możliwości.

Podczas pracy nad tym dokumentem przeanalizowaliśmy dokładnie to, co już za nami. Przeprowadzona ocena sytuacji i wyciągnięte z niej wnioski uświadomiły nam, jak wiele jeszcze przed nami. Traktujemy to jako wyzwania i wierzymy, że dzięki konsekwentnej realizacji marzeń zapisanych w formie celów, wspólnie dojdziemy do oczekiwanych efektów.

Chcielibyśmy, żeby w 2030 roku Zielona Góra jeszcze bardziej zasługiwała na swoją nazwę. Reagując na zmiany klimatu będziemy dbać o dobry klimat miasta.

Dążymy do tego, żeby być w pełni miastem uniwersyteckim. Wiemy, że dbając o obecnych i nowych mieszkańców, wspierając rozwój firm wdrażających innowacyjne technologie, możemy zwiększyć liczbę tych, którzy chcą mieszkać w Zielonej Górze.

Chciałbym podkreślić, że to my, wszyscy zielonogórzanie i zielonogórzanki, możemy przyczynić się do tego, żeby nasze miasto umacniało swoją rolę największego w województwie ośrodka gospodarczego i naukowego, decydującego o rozwoju obszaru funkcjonalnego i województwa lubuskiego. W tym celu konieczne będzie zaangażowanie i aktywność mieszkańców, na co z całego serca liczę.

Nie udałooby się stworzyć tego dokumentu bez szerokiej współpracy. W tym miejscu chcę podziękować wszystkim, którzy zaangażowali się w przygotowywanie Strategii. Każde spostrzeżenie, uwaga, pomysł były bardzo cenne w budowaniu wspólnej wizji, ponadto zjednoczyły nas wokół wspólnego celu, jakim jest rozwój miasta. Życzę więc nam wszystkim wytrwałości i owocnej współpracy w jego osiągnięciu.

Janusz Kubicki

Prezydent Miasta Zielona Góra

Spis treści

1. Wprowadzenie	1
2. Wnioski z Diagnozy strategicznej dla Miasta Zielona Góra	4
3. Zielona Góra 2030- Wizja rozwoju Miasta	9
4. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań	10
5. Model funkcjonalno-przestrzenny dla Miasta Zielona Góra	26
5.1. Analiza kluczowych uwarunkowań przestrzennych	26
5.2. Model	28
5.3. Ustalenia i rekomendacje kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście Zielona Góra	30
5.4. Obszary Strategicznej Interwencji	35
3.4.1 OSI regionalne	35
3.4.2 OSI lokalne	38
6. System zarządzania i monitorowania dla Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra	41
6.1. System zarządzania w ramach Strategii	41
6.2. Aktualizacja Strategii	42
6.3. Monitorowanie	43
6.4. Ewaluacja	50
6.5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	51
7. Partycypacja społeczna w ramach tworzenia Strategii i jej realizacji	54
8. Ocena oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030	56
9. Ramy oraz Źródła finansowania Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030	57
7.1 Ramy finansowania	57
7.2 Źródła finansowania	58
10. Spis tabel	59
11. Spis rysunków	59

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030 jest dokumentem, który wskazuje kierunki działania zielonogórskiego samorządu zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Punktem wyjścia niniejszej strategii jest obowiązująca do 2022r. Strategia Rozwoju Zielonej Góry na lata 2012-2022. Konfrontując wizję miasta z tej Strategii z rzeczywistością zauważamy, że wiele ważnych jej elementów zostało zrealizowanych. „W 2022 r. Zielona Góra mieszkańcom jawi się jako miasto przede wszystkim większe, zarówno terytorialnie, jak i ludnościowo. Nowe tereny miejskie wykorzystywane są przede wszystkim pod aktywizację gospodarczą oraz budownictwo mieszkaniowe, rozrostowi miasta towarzyszy wzrost jego znaczenia. Miasto realizuje już wiele funkcji metropolitalnych. Nauka i oświata rozwijające się w Zielonej Górze są bardzo istotną aktywnością miasta, nie tylko w regionie, ale i w całym kraju. Pobudzenie inwestycji w sektorze przemysłowym, a zarazem wsparcie rozwoju oświaty i nauki przyczyniło się do zwiększenia nakładów inwestycyjnych w sektorach wysokich technologii, pojawiły się nowe zakłady opierające swoją działalność o produkcję, w tym także wysokich technologii, a także podmioty rozwijające się w sektorach kreatywnych” – to pierwsze zdania wizji rozwoju miasta ze Strategii do roku 2022. Idea główna, pierwszy cel tej Strategii został zrealizowany już niecałe trzy lata po jej uchwaleniu. Od 1 stycznia 2015 r. miasto powiększyło się o cały obszar gminy wiejskiej Zielona Góra. Kolejne cele wskazywały na przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych, w tym Lubuskiego Parku Przemysłowo Technologicznego. Pomimo realizacji tych planów, w nowym okresie planowania widzimy podobny problem. Zasoby przygotowane w latach poprzednich uległy wyczerpaniu i miasto musi odpowiedzieć na pytanie, jakie inwestycje będą dla nas najbardziej korzystne, gdzie i w jakiej skali powinny być lokalizowane. Rozwój gospodarczy miasta był wspierany inwestycjami w sieci transportowe porządkującymi układ drogowy w mieście i wyprowadzającymi ruch tranzytowy z centrum. Budowa Obwodnicy Południowej, zakończona z sukcesem budowa ulicy Aglomeracyjnej, budowa ulicy Pileckiego, to najważniejsze elementy zmieniające układ komunikacyjny miasta. Ważnym elementem były zmiany w komunikacji miejskiej. Miasto postawiło w tym obszarze na elektromobilność i doprowadziło do najwyższego w Polsce poziomu elektryfikacji taboru komunikacji miejskiej. Ten zakres działania stał się również gospodarczą wizytówką miasta. Firma Ekoenergetyka, która powstała na Uniwersytecie Zielonogórskim i dojrzała w inkubatorze przedsiębiorczości, jest liderem elektromobilności w Polsce i liczącym się graczem na rynkach europejskich. Ten oczywisty sukces nie może jednak zasłonić tego, że innowacyjność firm w regionie nadal jest niska i nadal jest to ważny priorytet polityki rozwoju. Diagnoza strategiczna przeprowadzona na potrzeby przygotowania Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030 wskazuje, że część wyzwań zidentyfikowanych już w latach poprzednich nie straciło na aktualności. Prowadzone przez miasto działania nie wyczerpały zakresu działań koniecznych do rozwiązania problemów.

Identyfikacja problemów i wyzwań rozwojowych została przeprowadzona w ramach opracowania Diagnozy do Strategii Rozwoju Zielonej Góry na lata 2023-2030. W stosunku do dokumentu przygotowanego poprzednio wprowadzono wyraźnie widoczną zmianę perspektywy patrzenia na miasto. Jest nią konkurencyjność Zielonej Góry wobec innych ośrodków miejskich. Miasta stanowiące punkt odniesienia zostały wybrane w oparciu o wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez Uniwersytet Zielonogórski na zlecenie Miasta Zielona Góra na grupie

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

uczniów przedostatnich klas wszystkich szkół ponad podstawowych.¹ To badanie pokazało jeden z najważniejszych problemów demograficznych miasta – bardzo silną tendencję do wyjazdu z Zielonej Góry ludzi młodych, uczących się w mieście. Ośrodkami konkurencyjnymi, które oprócz wyjazdów zagranicznych, zostały wskazane przez ponad 70% badanych jako pożądane kierunki wyjazdu i przyszłego miejsca zamieszkania są: Poznań i Wrocław. Do porównania wprowadzono dodatkowo dwa duże ośrodki miejskie tej samej kategorii co Zielona Góra (miasta wojewódzkie) położone w zachodniej Polsce – Szczecin i Gorzów.

Zbadanie konkurencyjności miasta na różnych obszarach oraz kierunki jej zwiększenia były jednym z najważniejszych elementów nowej Strategii rozwoju Miasta Zielonej Góry na lata 2023-2030.

W Strategii zidentyfikowano nowe wyzwania i problemy, które wynikają z przyspieszających zmian demograficznych, postępujących zmian klimatu i konieczności przystosowania miasta do nowych warunków oraz trudne problemy związane z wystąpieniem zmian i zagrożeń spowodowanych przez gwałtowny kryzys społeczny wywołany przez pandemię COVID 19, a następnie, kryzys energetyczny i migracyjny wywołany agresją Rosji na Ukrainę. Nagromadzenie zjawisk, które analitycy gospodarczy nazywają „czarnymi łabędziami” zwiększa ryzyko prognozowania rozwoju i od realizatorów Strategii Rozwoju wymaga częstego przeglądania jej rezultatów i gotowości do zmian, koniecznych, gdy zmieniają się okoliczności. Nie może to jednak wprowadzić czynnika przypadkowości czy dowolności wyboru działań. Proces przygotowania Diagnozy Strategicznej pokazał, że prawidłowa identyfikacja problemów jest możliwa tylko w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami. Uspołecznienie procesów zarządzania miastem, zwiększenie udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji o strategicznym znaczeniu dla rozwoju miasta i branie ich głosu pod uwagę jest koniecznym warunkiem rozwoju akceptowanego przez mieszkańców. Najlepszym przykładem takiego działania było połączenie miasta Zielona Góra z gminą wiejską Zielona Góra. Równocześnie prowadzono wtedy badania społeczne potrzeb mieszkańców i cykle spotkań, rozmów, specjalnych publikacji prasowych (Łącznik Zielonogórski). Dzięki temu mogło wydarzyć się zgodne połączenie miasta z gminą wiejską, co w innych miastach było wyłącznie Źródłem konfliktu.

¹ „Młodzież w regionie. Raport z badania uczniów”, autorzy Dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ; Dr Krzysztof Lisowski, Uniwersytet Zielonogórski, 2021.

Wnioski z Diagnozy strategicznej

2. Wnioski z Diagnozy strategicznej dla Miasta Zielona Góra

Opisane poniżej wnioski z Diagnozy obejmują zagadnienia najważniejsze, stanowiące o warunkach rozwoju miasta w przyszłości. Zostały uporządkowane w trzech grupach, obejmując obszar demografii i problematyki społecznej, środowiska, transportu oraz przestrzeni i gospodarki. Analizowanych w Diagnozie obszarów nie oddzielają ostre granice. Demografia odzwierciedla się na rynku pracy i w gospodarce, problemy środowiskowe rzutują na pozostałe obszary. We wszystkich obszarach zwracamy uwagę na konkurencyjność miasta. Przyjęte w Diagnozie główne punkty odniesienia to Wrocław, Poznań, Szczecin i Gorzów Wielkopolski. Dwa pierwsze miasta pojawiają się ze względu na wskazania młodzieży objętej ankietą² jako najczęściej wskazywane ośrodki wyjazdu na stałe z Zielonej Góry. Szczecin i Gorzów Wielkopolski są najbliższymi geograficznie punktami odniesienia – miastami wojewódzkimi położonymi w Polsce Zachodniej. W takim ujęciu, poniższe wnioski pokazują obszary szersze, niż ich umowne tytuły.

Demografia i usługi społeczne

1. Zielona Góra jest regionalną metropolią. Najsilniejszym miejskim ośrodkiem gospodarczym województwa lubuskiego i centrum obszaru funkcjonalnego (Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny), który decyduje o sile gospodarczej regionu. Rolą miasta jest inspirowanie rozwoju funkcji scalających obszar funkcjonalny nie naruszając zasad zrównoważonego rozwoju.
2. Jesteśmy niedużym, ale ambitnym ośrodkiem naukowym. Uniwersytet Zielonogórski bazuje na tradycjach i potencjale Wyższej Szkoły Inżynierskiej (później Politechniki Zielonogórskiej) i Wyższej Szkoły Pedagogicznej, które były rozpoznawalnymi ośrodkami w Polsce. Idee i pomysły studenckie odcisnęły trwałe piętno na historii, kulturze i przestrzeni miasta, tworząc jego wyjątkowy charakter. Jednym z kluczowych czynników atrakcyjności jest wzmocnienie pozycji i autorytetu Uniwersytetu Zielonogórskiego.
3. W mieście zauważa się problem depopulacji i zmiany struktury wiekowej społeczności miejskiej. Zmniejszanie się liczby mieszkańców, której główną przyczyną jest ujemny przyrost demograficzny, a ubytek ludności związany z ujemnym przyrostem naturalnym nie jest rekompensowany przez migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Wyraźna tendencja do zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym kosztem grupy produkcyjnej stwarza zagrożenia dla dalszych możliwości rozwojowych miasta.
4. Konsekwencje zmian demograficznych w różnych sferach życia powodują, że jest to najważniejszy obszar problemowy i działania podejmowane w tym zakresie będą decydować o rozwoju miasta. Bardzo duże zapotrzebowanie rynku pracy stawia zasób siły roboczej jako jeden z najważniejszych czynników, które mogą stać się ograniczeniem rozwoju miasta. **Zasoby ludzkie są obszarem najsilniejszej konkurencji pomiędzy ośrodkami gospodarczymi.**
5. Zwiększenie atrakcyjności miasta dla ludzi młodych, ograniczenie wyjazdów do innych ośrodków i przyciągnięcie nowych mieszkańców wymaga prowadzenia działań na obszarze społecznym i gospodarczym. Polityka mieszkaniowa, dobrej jakości edukacja, opieka nad dziećmi i atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu są oczekiwanymi magnesami przyciągającymi młodych ludzi do miasta.

² „Młodzież w regionie. Raport z badania uczniów”, autorzy Dr hab. Dorota Szaban, prof. UZ; Dr Krzysztof Lisowski, Uniwersytet Zielonogórski, 2021.

6. Jakość edukacji na poziomie szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych jest bardzo dobra jednak infrastruktura oświatowa wymaga ciągłego unowocześniania dla podniesienia konkurencyjności miasta, aby sprostać wyzwaniom zmieniającego się świata.
7. Szkolnictwo zawodowe w mieście przeżywa swój renesans. Konieczna jest jednak ścisła współpraca z pracodawcami i ciągle dostosowywanie profilu edukacji, narzędzi, metod oraz infrastruktury do rozwijającej się gospodarki lokalnej i regionalnej.
8. Imigranci ekonomiczni i uchodźcy stanowią zasób wymagający intensywnych działań, aby mógł być wykorzystany potencjał rozwojowy tej licznej grupy ludzi, przeważnie młodych.
9. Skala inwestycji w Zielonej Górze (2015-2020) była porównywalna z inwestycjami dokonywanymi przez znacznie większe miasta. Miasto posiada zdolność finansowania projektów rozwojowych.
10. Zmniejsza się liczba beneficjentów i zasięg pomocy społecznej (2015/2020), w tym z powodu ubóstwa w przypadku rodzin ale zwiększa się udział ludzi starszych i niepełnosprawnych.
11. Razem ze zmianami demograficznymi zmieniają się potrzeby. Zwiększa się niedobór usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług zdrowotnych świadczonych w społeczności lokalnej w formach dziennych i całodobowych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania.
12. Ważną kategorią w oczekiwaniach seniorów jest bliskość. Dotyczy to wszelkiego rodzaju usług, miejsc odpoczynku i relaksu. Centralizacja usług wymagająca dodatkowych dojazdów i korzystania przez seniorów z pomocy opiekunów lub rodziny nie jest postrzegana jako właściwe rozwiązanie.
13. Kategoria bliskości wiąże się z kształtem przestrzeni publicznej. Takim kształtem, który umożliwi spotkania, spacer, odpoczynek i ucieczkę przed upałem. Miasto, w którym wszystko jest dostępne w niewielkiej odległości, wymaga prowadzenia przemyślanej polityki przestrzennej.
14. Oferta kulturalna nie jest adekwatna do potrzeb młodzieży, która wskazuje na jej nieatrakcyjność względem większych ośrodków miejskich. Brak znaczących i rozpoznawalnych w skali ogólnopolskiej wydarzeń/imprez kulturalnych, oprócz Winobrania. Istniejący potencjał kulturowy tradycji winiarskich w celu promocji miasta i jego zasobów oraz dziedzictwa nie jest wciąż w pełni wykorzystywany.
15. W mieście istnieje duży potencjał sektora pozarządowego, który może być wykorzystany do prowadzenia wspólnych działań i decentralizacji zadań publicznych, np. w obszarze kultury, pomocy społecznej, usług dla seniorów.

Środowisko i transport

1. W mieście w ostatnich latach wyraźnie poprawił się stan powietrza atmosferycznego, nadal jednak przekraczany jest dopuszczalny poziom stężenia w powietrzu rakotwórczego B(a)P. Choć miasto prowadzi program dofinansowania wymiany pieców, nadal wiele jest nieekologicznych źródeł ciepła (tzw. „kopciuchów”). Ich likwidacja oraz termomodernizacja zasobów budynków publicznych i komunalnych, rozwój OZE oraz wsparcie mieszkańców w tym zakresie jest nadal ważnym i oczekiwanym kierunkiem działania.
2. Połowa powierzchni miasta to las rozpościerający się na malowniczych wzgórzach. To świetne tereny turystyki pieszej i rowerowej. Trwające obecnie zadrzewianie miasta i inwestowanie w tereny zielone jest koniecznym kierunkiem w przyszłości. Obraz Zielonej Góry jako miasta zieleni, pełnego stref przyjaznych mieszkańcom jest jednym z jego najważniejszych atutów.

3. Przystosowanie miasta do zmian klimatu jest warunkiem jego rozwoju. Miasto jest poważnie zagrożone suszą. Trwa rozbudowa sieci kanalizacji opadowej i zbiorników retencyjnych. Ważnym kierunkiem działań jest wykorzystywanie wód opadowych w gospodarce komunalnej oraz wsparcie mieszkańców w takich działaniach.
4. Istotna rola przypada edukacji ekologicznej i klimatycznej mieszkańców oraz ustaleniu zasad rozwoju w poszanowaniu posiadanych zasobów. Wszystkie działania inwestycyjne powinny być analizowane pod względem wpływu na te zasoby.
5. Zielona Góra jest liderem elektromobilności w transporcie publicznym. Posiadane doświadczenie predysponuje miasto do roli lidera regionalnego, wspierającego rozwój ekologicznego transportu publicznego w obszarze funkcjonalnym. Nadmierny ruch samochodów jest potężnym generatorem hałasu, który dotyka ponad 60 000 mieszkańców miasta. Rozpoczęte działania w zakresie ograniczanie ruchu samochodów osobowych, wsparcia rozwoju transportu alternatywnego (drogi rowerowe, wypożyczalnie rowerów etc.) i wprowadzenia Systemów ITS (inteligentny System Transportowy) wymagają kontynuacji.
6. Wsparciem rozwoju miasta jest jego rola jako jednego z głównych węzłów kolejowych i drogowych Zachodniej Polski.

Gospodarka

1. Zielona Góra jest najsilniejszym ośrodkiem gospodarczym województwa lubuskiego. Pod względem oferowanych wynagrodzeń jest konkurencyjna w regionie - porównywalne wynagrodzenia są tylko w Żarach. Poprawiła się jej pozycja w stosunku do średniej krajowej ale dystans od miast – konkurentów utrzymuje się znaczący. W konkurencji z wielkimi miastami zachodniej Polski, które w największym stopniu korzystają z odpływających zasobów ludzkich Zielonej Góry, odstajemy także dostępem do urozmaiconego rynku pracy i oferty usługowej.
2. Dzięki korzystnemu położeniu oraz przygotowaniu w niezbędną infrastrukturę stref gospodarczych miasta, tereny inwestycyjne zostały w znacznym stopniu wypełnione. Zarówno przez firmy technologiczne, jak i zajmujące się gospodarką magazynową wysokiego składowania. Odnotowany duży udział firm w działach gospodarki takich jak gospodarka magazynowa, transport i logistyka na niekorzyść projektów technologicznych jest tendencją niekorzystną i należy podjąć działania zmierzające do odwrócenia tych relacji.
3. Miasto w ostatnim pięcioleciu rozwijało się z mniejszą dynamiką niż Poznań, Wrocław i Szczecin. Lokalny konkurent, Gorzów, pozostaje daleko w tyle. Tym, co różni gospodarkę Zielonej Góry jest niższa innowacyjność. Chcąc nadążyć za dynamiką rozwoju miast konkurencyjnych należy kontynuować i zwiększać zasięg działań wspierających innowacyjność.
4. Uniwersytet Zielonogórski i lokalni liderzy rozwoju technologicznego posiadają potencjał pozwalający na szerokie i efektywne działanie w zakresie wspierania sektora MMSP. Wykorzystanie potencjału Uniwersytetu Zielonogórskiego i powstałych lokalnie innowacyjnych firm technologicznych, liderów w swoich branżach, do poprawy konkurencyjności jest konieczne.
5. Miasto wykorzystało zasoby wyznaczonych stref inwestycyjnych. Dostępne tereny typu "brown field" są rozproszone a duża lesistość miasta utrudnia pozyskanie nowych terenów.
6. Niezagospodarowane obszary przemysłowe (m.in. po firmach „Zastal”, „Zefam”, zielonogórskim browarze i składnicach na ul. Lisiej stanowią atrakcyjne tereny rozwoju usług, mieszkalnictwa i działalności firm technologicznych.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

7. Atrakcyjne Środowisko przyrodnicze sprzyja turystyce i rekreacji pozwalając na poszerzenie oferty turystycznej. Miasto posiada wyrazisty i unikalny potencjał wspierający rozwój enoturystyki. Aktywne Środowisko winiarzy oraz odkrywane na nowo zasoby obiektów zabytkowych (piwnice winiarskie) tworzą unikatowy produkt turystyczny.

Wizja rozwoju i Cele

3. Zielona Góra 2030- Wizja rozwoju Miasta

W 2030 roku miasto jeszcze bardziej zasługuje na swoją nazwę. Firmy wdrażające innowacyjne technologie harmonijnie współistnieją z powiększającymi się obszarami zieleni w mieście. Na ulicach przyjemny cień drzew pozwala mieszkańcom na chwilę oddechu w upalne dni. Uniwersytet Zielonogórski atrakcyjnością kierunków studiów, jakością nauczania i badań naukowych przekonuje do siebie coraz większą liczbę kandydatów na studia, a miasto w pełni zasługuje na miano Miasta Uniwersyteckiego. Pojawiły się nowe przestrzenie i usługi atrakcyjne dla młodych ludzi, a polityka mieszkaniowa miasta przyciąga specjalistów potrzebnych w nowych firmach technologicznych. Miastu udało się pogodzić interesy starszego i młodego pokolenia. Seniorzy cieszą się z dostępności wszystkich usług w zasięgu ręki, młodzi ludzie odkrywają i sami tworzą przestrzenie dla własnej aktywności. Chcą mieszkać w Zielonej Górze i decydować o jej rozwoju. Rozbudowana sieć nowoczesnej komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych i ciągów pieszych, obejmująca również gminy sąsiednie pozwala na szybkie i wygodne przemieszczanie się. Miasto jest największym w województwie ośrodkiem gospodarczym i naukowym, decydującym o rozwoju obszaru funkcjonalnego i województwa lubuskiego.

4. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań

Wyzwania rozwojowe dla miasta Zielona Góra:

- ✓ **ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI MIASTA OPARTEJ NA WIEDZY**
- ✓ **WMACNIANIE ATRAKCYJNOŚCI MIASTA DLA MŁODYCH LUDZI/NOWYCH MIESZKAŃCÓW**
- ✓ **PRZYSTOSOWANIE MIASTA DO WYMAGAŃ STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA/POTRZEB WZRASTAJĄCEJ GRUPY SENIORÓW**
- ✓ **UTRZYMANIE I ROZWIJANIE ATUTÓW MIASTA JAKO MIEJSCA DOBREGO DO ŻYCIA**
- ✓ **PRZYSTOSOWANIE MIASTA DO ZMIAN KLIMATU**
- ✓ **ROZWIJANIE EFEKTYWNEJ I ODPOWIEDZIALNEJ GOSPODARKI SKIEROWANEJ W PRZYSZŁOŚĆ**

Priorytety rozwojowe Zielonej Góry:

- ✓ Rozwój kompetencji ośrodków edukacji i nauki.
- ✓ Partnerstwo w rozwiązywaniu problemów i realizacji potrzeb (miasto – mieszkańcy, przedsiębiorcy, Uniwersytet Zielonogórski, organizacje pozarządowe, ościennie gminy z obszaru funkcjonalnego, samorządy miast partnerskich, deweloperzy) - czyli Wielosektorowe partnerstwo w zarządzaniu rozwojem obszaru funkcjonalnego (ZNOF - Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny)
- ✓ Rozwój gospodarczy zdominowany przez firmy technologiczne.
- ✓ Przyjazna, dostępna, pełna zieleni przestrzeń publiczna
- ✓ Sprawny system komunikacji publicznej i pozostałych elementów zrównoważonej mobilności w mieście i obszarze funkcjonalnym oraz wdrożenie idei Miasta 15-minutowego.

Cele strategiczne i operacyjne:

CELE STRATEGICZNE:

1. MIASTO WYRAZISTE
2. WSPÓLNE MIASTO
3. MIASTO W DOBRYM KLIMACIE
4. DOBRA PRACA-MIASTO NOWOCZESNEGO BIZNESU

CELE OPERACYJNE:

Cel Strategiczny 1.

- 1.1. Kierunek UZ
- 1.2. Wzmacniamy metropolitalną funkcję miasta
- 1.3. Budujemy sieć powiązań
- 1.4. Niech Nas zobaczą

Cel Strategiczny 2.

- 2.1 Miasto atrakcyjne dla młodych
- 2.2 Dobre miejsce dla seniorów
- 2.3 Zmieniamy gości w mieszkańców
- 2.4 Dbamy o nasze „srebra rodowe”
- 2.5 Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna
- 2.6 Zarządzamy razem – nic o nas bez nas

Cel Strategiczny 3.

- 3.1. Zmniejszamy niską emisję i energochłonność
- 3.2. Woda potrzebna od zaraz
- 3.3. Nie ma jak zieleń
- 3.4. Wsiadamy z samochodów

Cel Strategiczny 4.

- 4.1. Kierunek innowacyjność
- 4.2. Dobre wykorzystanie potencjału innowacyjności przedsiębiorstw i wsparcia uczelni
- 4.3. Rozwój oferty turystycznej wykorzystującej unikalny charakter tradycji winiarskiej

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Rysunek 1 Schemat celów Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Tabela 1 Cele i kierunki działań-zestawienie

CEL STRATEGICZNY 1		
MIASTO WYRAZISTE		
WYZWANIA ROZWOJOWE		
✓ ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI MIASTA OPARTEJ NA WIEDZY		
Cel operacyjny		Kierunki Działań
1.1	Kierunek UZ	• Wsparcie poprawy konkurencyjności UZ (wspieranie działań promocyjnych i marketingowych- Promocja UZ poza regionem; wspieranie rozwoju społeczności akademickiej w sferze sportowej czy kulturalnej); • Wsparcie finansowe tworzenia nowych kierunków studiów, w porozumieniu z partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz władzami województwa; • Stworzenie funduszu stypendialnego dla studentów kluczowych kierunków dla rozwoju miasta oraz obszaru funkcjonalnego (we współpracy z partnerami ZNOF); • Rozszerzenie i lepsza jakość oferty studiów podyplomowych i kursów zawodowych; • Rozwijanie studiów w języku angielskim i przygotowanie kadry do ich prowadzenia; • Uruchomienie studiów MBA – w celu wyszkolenia wysokiej jakości kadry menadżerskiej dla regionu; • Działania na rzecz poprawy przepływu informacji między samorządem, środowiskiem branżowym a uczelnią, aby nadążać nad zmianami • Wspieranie Idei „Wolnego Uniwersytetu” promującej Uniwersytet Zielonogórski: otwarte wykłady, również dostępne przez Internet (m.in. popularnonaukowe) dla młodzieży i dorosłych oraz otwarte kursy; Dni Nauki, Dni Innowacji, konkursy, pikniki, festiwale i inne wydarzenia publiczne, itp.)
1.2	Wzmacniamy metropolitalną funkcję miasta	• Usprawnienie komunikacji autobusowej na obszarze funkcjonalnym – poprawa dostępności rdzenia (miasto Zielona Góra) komunikacją publiczną; • Przygotowanie i wdrożenie projektu Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej Lubuskiego Trójmiasta; • Inicjowanie i wspieranie rozwoju infrastruktury kolejowej poprzez modernizację i rozbudowę regionalnych połączeń kolejowych (min. Budowa Kolei Dużych Prędkości na odcinku Poznań-Zielona Góra; budowa Magistrali Zachodniej Zielona Góra-Gorzów (Zielona Góra-Cigacice-Sulechów);

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		• Współdziałanie w zakresie szkolnictwa zawodowego -specjalizacja w obrębie Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZNOF); • Wspólne produkty turystyczne: Enoturystyka, turystyka wodna; turystyka rowerowa, turystyka przyrodnicza; • Wspólna oferta turystyczna oparta o zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym, tradycji winiarskiej; • Wspólna polityka lokalizacji inwestycji gospodarczych na terenie Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZNOF).
1.3	Budujemy sieć powiązań	• Aktywne uczestnictwo w działaniach służących rozwojowi całego regionu; • Kontynuacja współpracy międzynarodowej, w tym z Cottbus i innymi miastami partnerskimi; • Współpraca z partnerami z zagranicy dająca szansę na transfer wiedzy i kapitału. • Budowa skutecznego otoczenia biznesowego poprzez: ✓ sieciowanie przedsiębiorców, w tym wspieranie rozwoju klastrów branżowych; ✓ organizację spotkań i wydarzeń sieciujących biznes, naukę i samorządy.
1.4	Niech Nas zobaczą!	• Opracowanie i wdrożenie nowej kampanii wizerunkowej miasta : ✓ Zielona Góra-miasto innowacji; ✓ Zielona Góra- miasto pełne zieleni; ✓ Zielona Góra- lider ekologicznych rozwiązań w zakresie mobilności miejskiej; • Kreowanie i promocja produktów turystycznych wykorzystujących zasoby materialne i tradycje winiarskie; • „Koneksje”: promowanie marki miasta w Polsce i za granicą w obszarze kultury, nauki, innowacji, sportu (m.in. zaproszenie do współpracy znanych zielonogórczy, firm i ich przedstawicieli na spotkaniach branżowych; zachęcanie do otwierania oddziałów firm z siedzibami w innych regionach i miastach).
CEL STRATEGICZNY 2		
WSPÓLNE MIASTO		
WYZWANIA ROZWOJOWE		
✓ WZMACNIANIE ATRAKCYJNOŚCI MIASTA DLA MŁODYCH LUDZI/NOWYCH MIESZKAŃCÓW ✓ PRZYSTOSOWANIE MIASTA DO WYMAGAŃ STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA/POTRZEB WZRASTAJĄCEJ GRUPY SENIORÓW ✓ UTRZYMANIE I ROZWIJANIE ATUTÓW MIASTA JAKO MIEJSCA DOBREGO DO ŻYCIA		
Cel operacyjny		Kierunki Działań
2.1	Miasto atrakcyjne dla młodych	• Powiększenie zasobu mieszkań komunalnych oraz społecznych, a także chronionych/treningowych, we współpracy z organizacjami pozarządowymi;

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	• Miejskie programy mieszkaniowe w ramach nowej polityki mieszkaniowej miasta Zielona Góra (m.in. Mieszkania dla specjalistów – w porozumieniu z biznesem (mieszkania dla młodych talentów/specjalistów z kompetencjami pożądanymi przez rynek pracy (pożądanym wykształceniem: np. lekarzy) z preferencyjnymi warunkami wykupu; programy preferencyjne dla młodych w ramach długoterminowego najmu: mieszkanie na start (określony maksymalny termin najmu; określona preferowana grupa wiekowa oraz inne warunki, jak np. wykształcenie); mieszkanie dla Absolwenta (kierowane do absolwentów UZ)- partycypacja w kosztach przez potencjalnych albo aktualnych pracodawców; mieszkanie za remont (dla młodych, dla absolwentów) z opcją preferencyjnego wykupu po ustalonym terminie najmu); • Wysoka dostępność i jakość opieki Żłobkowej i edukacji przedszkolnej; • Miejski program in-vitro; • Cyfrowa szkoła i kompetencje kluczowe uczniów - dobre podstawy do nauki w szkołach podstawowych; • Nowoczesna i atrakcyjna oferta szkół ponadpodstawowych, w tym zawodowych (innowacyjne zaplecze do praktycznej nauki zawodu, sprawne włączenie pracodawców; wykorzystanie potencjału całego obszaru ZNOF: zachęty, udogodnienia dla uczniów i firm); • Dofinansowanie wyposażenie pracowni/praktyk i staży/rozwinięcie i profesjonalizacja procesu doradztwa; zawodowego/mentoring-tutoring zawodowy dla uczniów; • Zacieśnienie współpracy szkół z lokalnym i regionalnym biznesem; • Atrakcyjna oferta czasu wolnego i budowanie przestrzeni dedykowanych spotkaniom dla młodzieży (np. Centrum Młodych pod dachem); • Lepsza jakość i dostępność specjalistycznej oferty opieki zdrowotnej; • Poszerzenie oferty komunikacji miejskiej na obszarze dzielnicy Nowe Miasto (umożliwienie rodzinom swobodnego dojazdu do żłobków, przedszkoli, szkół, miejsc pracy, itp.); • Stworzenie warunków do samorealizacji mieszkańców poprzez samoorganizację – zachęcanie do partycypacji w kulturze, polityce lokalnej, pomocy społecznej, budowaniu tożsamości itd. ; • Kreowanie i promowanie czynnego wykorzystywania czasu wolnego.
--	---

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

2.2	Dobre miejsce dla seniorów	- Działania na rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do lokalnej (skuteczna deinstytucjonalizacja usług społecznych); - Poszerzenie współpracy z NGO – przybliżanie usług dla seniorów do ich miejsc zamieszkania (wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej działających w mieście na rzecz odpowiedzialnej polityki społecznej i gospodarki komunalnej); - Stworzenie sieci miejsc oferujących usługi dla seniorów (wielopokoleniowe i zróżnicowane funkcjami; rozproszone na terenie całego miasta, bez tworzenia jednego, centralnego punktu obsługi): - rozbudowa bazy opieki całodobowej, dziennej, krótkookresowej; - rozbudowa bazy opieki dostosowanej do potrzeb seniorów uwzględniającej ich samodzielność, sprawność, stan zdrowia (również psychicznego);Oferta różnorodnej i dopasowanej rekreacji i wypoczynku dla seniorów w przestrzeni miejskiej; - Zwiększenie dostępności miasta i likwidacja barier architektonicznych (m.in. budynki i ich infrastruktura; przestrzeń publiczna; dostępność cyfrowa); - Współpraca z Uniwersytetem Zielonogórskim z zakresie kształcenia kadr realizujących usługi dla seniorów, łącznie z monitoringiem potrzeb (np. badania społeczne realizowane we współpracy z UZ) i realizowanych działań dla seniorów; - Rozwój usług opiekuńczych i wspieranie rozwoju zasobów kadrowych w tym obszarze (łącznie z usługami szkoleniowymi; stworzenie aplikacji dla seniorów z mapą przeznaczonych dla nich miejsc, możliwością wskazania obszarów problemowych, opracowanie „Miejskiego Poradnika dla Seniora”, itd.; - Rozwijanie i rozszerzanie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz opieki zdrowotnej- w tym Centrum Zdrowia 75+; - Lepsza jakość i dostępność specjalistycznej oferty opieki zdrowotnej (w tym opieka paliatywna, hospicyjna); - Poszerzenie oferty komunikacji miejskiej na obszarze dzielnicy Nowe Miasto (umożliwienie seniorom swobodnego dojazdu do miejsc spotkań aktywizujących – również pomiędzy sołectwami); - Kreowanie i promowanie czynnego wykorzystywanie czasu wolnego przez seniorów.
2.3	Zmieniamy gości w mieszkańców	Ułatwianie i zachęcanie uchodźców i imigrantów ekonomicznych do osiedlania się w Zielonej Górze. Nauka języka polskiego, punkty/miejsca/centra wsparcia: pośrednictwa pracy, opieki nad dziećmi, edukacji, itp.; Integracja społeczna i kulturalna uchodźców z Ukrainy i imigrantów ekonomicznych/ Wsparcie samoorganizacji społeczności uchodźców z Ukrainy i włączenie jej w „tkankę” miasta.
2.4	Dbamy o nasze „srebra rodowe”	- Rozwój usług w zakresie kultury, zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego oraz budowa poczucia tożsamości; - Poprawa stanu infrastruktury miejskich instytucji kultury; - Poszerzenie oferty kulturalnej dedykowanej dla różnych grup wiekowych, w porozumieniu z partnerami społecznymi; - Szersze wykorzystanie podmiotów społecznych i komercyjnych w tworzeniu usług w zakresie kultury; - Modernizacja, restauracja i przystosowanie obiektów zabytkowych dla turystów (dostępność dla ruchu turystycznego, w tym obiekty mniej znane z dużym potencjałem, w porozumieniu z partnerami społecznymi oraz parterami ZNOF w kontekście tworzenia zintegrowanej oferty turystycznej na obszarze funkcjonalnym); - Wsparcie przystosowania obiektów zabytkowych (w tym związanych z tradycją winiarską do nowych funkcji i stworzenie udostępnianego turystom szlaku winiarstwa;

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		- Rozwijanie systemu wsparcia rewaloryzacji obiektów zabytkowych należących do podmiotów prywatnych i położonych w strefie ochrony konserwatorskiej. - Stworzenie Planu rozwoju i wspierania kultury
2.5	Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna	- Zwiększenie intensywności prac nad tworzeniem dokumentów planistycznych regulujących sposób zagospodarowania przestrzeni miejskiej na obszarach nieobjętych regulacjami MPZP; - Miasto 15 minutowe- wdrożenie idei na terenie miasta, ze szczególnym uwzględnieniem Dzielnicy Nowe Miasto/Tworzenie mini centrów miejskich usług społecznych w wielu rozproszonych miejscach miasta, utrzymanie zwartości miasta w jego centralnej części, zapobieganie rozlewaniu się dzielnic, utrzymanie wyraźnych oddzieleń pomiędzy poszczególnymi sołectwami; - Uporządkowanie i rozbudowa sieci dróg miejskich zgodnie ze Strategią Rozwoju Komunikacji MOF (Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego) Zielonej Góry; - Tworzenie wspólnej/międzypokoleniowej przestrzeni dla mieszkańców (wspólna i włączająca przestrzeń dla wszystkich pokoleń i mieszkańców); - Pełniejsze wykorzystanie potencjału lokalnych NGO w promowaniu i realizowaniu idei miasta społecznie odpowiedzialnego - Modernizacja/dostosowanie miejskiej infrastruktury, przestrzeni publicznej, budynków do potrzeb seniorów, osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami, - Zielone Miasto- Szersze wykorzystanie funkcji ekosystemowych zieleni osiedlowej i śródmiejskiej, zachowanie wartościowego drzewostanu, rozbudowa skwerów i zieleńców; - Zielone Miasto. Rozwijanie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury sportowo-i rekreacyjnej, i jej powiązanie z zielenią miejską i okalającą miasto; - Kontynuowanie działań rewitalizacyjnych skoncentrowanych na najbardziej zdegradowanych obszarach zamieszkania, poprawiających jakość i warunki zamieszkania, z monitoringiem efektów i coroczną ewaluacją w oparciu o przygotowane koncepcje urbanistyczno-architektoniczną, - Poszerzenie zakresu działań społecznych i instytucjonalnych w rewitalizacji. - Nowe i ulepszone e-usługi dla mieszkańców- Zielona Góra w drodze do smart city
2.6	Zarządzamy razem – nic o nas bez nas	- Mieszkańcy dla miasta-promowanie i upowszechnianie idei inicjatyw oddolnych mieszkańców: Nowy Budżet Obywatelski zawierający również działania społeczne (tzw. miękkie), nabory tematyczne, np. klimatyczne („zielony” budżet obywatelski); rewitalizacja „podwórkowa” oraz rozwijanie innych form aktywnej partycypacji; - Poszerzenie współpracy z NGO – angażowanie młodych w kreowanie oczekiwanego świata wypoczynku i rozrywki; - Stworzenie Centrum Dialogu Społecznego i Partycypacji w celu zwiększenia udziału mieszkańców w zarządzaniu miastem oraz integracji mieszkańców oraz organizacji III sektora- zgodnie z ideą UrbanLab i FabLab ; - Stworzenie miejsca do wspólnego tworzenia i testowania rozwiązań poprawiających jakość życia

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

CEL STRATEGICZNY 3		
MIASTO W DOBRYM KLIMACIE		
WYZWANIA ROZWOJOWE		
✓ PRZYSTOSOWANIE MIASTA DO ZMIAN KLIMATU		
Cel operacyjny		Działanie Projekt/przedsięwzięcie
3.1	Zmniejszamy niską emisję i energochłonność	• Powszechna termomodernizacja i użycie OZE w budynkach publicznych, w tym budynkach miejskich spółek oraz wszystkich miejskich jednostek organizacyjnych; • użycie OZE do zasilania autobusów elektrycznych, • Wsparcie termomodernizacji zasobów prywatnych, w tym kontynuacja i poszerzenie programu wymiany kotłów co na ekologiczne; • Energooszczędne oświetlenie ulic w mieście; • Wykorzystanie OZE do produkcji energii elektrycznej i ciepła na potrzeby miasta (m.in. energia słoneczna, energia cieplna wód termalnych); • Rozwój Gospodarki Obiegu Zamkniętego i wykorzystanie tej idei w inwestycjach; • Wsparcie dla działań edukacyjnych i informacyjnych na rzecz poprawy jakości powietrza w mieście; • Utworzenie na terenie zakładu składowania opadów w Zielonej Górze ul. Wrocławska 73, instalacji mechaniczno-biologicznego i termicznego zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu miasta Zielona Góra.
3.2	Woda potrzebna od zaraz	• Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw wody poprzez m.in. dywersyfikację źródeł dostarczania wody dla miasta w zakresie budowy ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody, budowę magistrali wodociągowych zapewniających drugostronne zaopatrzenie sołectw/dzielnicy w wodę, wymianę starych i awaryjnych sieci wodociągowych w szczególności wykonanych z azbestocementu; • Wysoki poziom retencji wód deszczowych i ich wykorzystania w gospodarce przez miasto i przez mieszkańców; • Utworzenie programu współfinansowania zbierania wód opadowych przez mieszkańców; • Wsparcie dla tworzenia ogrodów deszczowych, • Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej; • Wysokie standardy ekologiczne w gospodarce odpadami i wodno-ściekowej. • Ochrona i wykorzystanie istniejącej sieci melioracyjnej;

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		Uporządkowanie i zagospodarowanie wód opadowych z terenu Miasta Zielona Góra, które mają negatywny wpływ na teren gmin przyległych.
3.3	Nie ma jak zieleń	- Odpowiedzialne miasto: - Edukacja ekologiczna mieszkańców miasta, w tym, wykorzystanie form edukacji w terenie; edukacja, z uwzględnieniem edukacji o zasadach gospodarki cyrkularnej; - Miasto zielone: miejskie parki i zieleńce, lasy komunalne miejscem wypoczynku i rekreacji i zielone centrum (zielone enklawy dla mieszkańców/ także w kontekście wykorzystania wód opadowych; - Audyty środowiskowe przy inwestycjach, opisujące wpływ każdej inwestycji na zasoby przyrodnicze i środowisko (analiza inwestycji pod względem ochrony środowiska przyrodniczego, maksymalizacji powierzchni biologicznie czynnej, zapewnienia wysokiej jakości zieleni wszystkich pięter w tym szczególnie zieleni wysokiej w postaci drzew dających cień, poprawiających lokalny mikroklimat i pochłaniających dwutlenek węgla); - Rozwój terenów zielonych w mieście (zadrzewianie ulic, nowe zielone ciągi i parki, łącznie z dbałością o drzewa, parki kieszonkowe, formy alternatywne w miejscach o utrudnionych warunkach zazielenienia); - Troska o lasy i dbałość o różnorodność gatunkową obszarów zielonych; - Tworzenie nowych terenów chronionych.
3.4	Wysiadamy z samochodów	- Zwiększenie oferty przewozowej MZK przez zwiększenie liczby kursów i tworzenie nowych linii komunikacyjnych; - Budowa miejskiej części infrastruktury Szybkie Kolei Aglomeracyjnej Lubuskiego Trójmiasta (SKALT): Budowa przystanków kolejowych dla kolei aglomeracyjnej, budowa centrum przesiadkowego PKP- PKS i tunelu pod torami kolejowymi oraz centrów przesiadkowych i parkingów P&R, w tym, przy nowo wybudowanych przystankach kolejowych i głównych drogach wjazdowych do centrum miasta; - Upowszechnianie i promowanie transportu publicznego i komunikacji alternatywnej jako form miejskiej mobilności (również na obszarze ZNOF); - Rozbudowa sieci dróg rowerowych (włączenie do sieci na obszarze Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZNOF)); - Ograniczenie dostępu samochodów osobowych do najbardziej narażonych obszarów miasta (utworzenie strefy czystego transportu, poszerzenie SPP, ograniczenie liczby miejsc parkingowych w centrum miasta, parkingi buforowe, parkingi typu P&R); - Inteligentne zarządzanie i bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Budowa systemu ITS w mieście; - Rozbudowa sieci stacji ładowania samochodów elektrycznych; - Zakup bezemisyjnego taboru komunikacji miejskiej i rozbudowa systemu ładowania taboru; - Nowoczesne sieci transportowe- rozbudowa sieci dróg wspierających zmniejszenie obciążenia centrum transportem tranzytowym (m.in. budowa Obwodnicy Zachodniej Zielonej Góry wraz z nowymi węzłami komunikacyjnymi na S3 i przedłużenie Trasy Aglomeracyjnej).

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		rozbudowa sieci dróg stwarzających możliwości wprowadzenia komunikacji zbiorowej do osiedli mieszkaniowych
CEL STRATEGICZNY 4 Dobra praca -Miasto nowoczesnego biznesu		
WYZWANIA ROZWOJOWE ✓ EFEKTYWNA I ODPOWIEDZIALNA GOSPODARKA SKIEROWANA W PRZYSZŁOŚĆ		
	Cel operacyjny	Działanie Projekt/przedsięwzięcie
4.1	Kierunek innowacyjność	- Rozbudowa systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości; - Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej; - Rozwijanie społecznej odpowiedzialności biznesu; - Nowe strefy inwestycyjne i zachęty dla inwestorów hi-tech; - Opracowanie polityki lokalowo-czynszowej, umożliwiającej rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, szczególnie w obrębie Śródmieścia; - Wspieranie aktywności zawodowej osób 50+ ; - Konkurencyjność – dobra oferta dla specjalistów, absolwentów, itd. ; - Zaangażowanie kadr przedsiębiorców w proces przygotowania oferty dydaktycznej/zgłaszanie zapotrzebowania jako interesariusze; - Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku i nowoczesnego biznesu (łącznie z diagnozą tych potrzeb, nowymi zawodami i ograniczeniem klasycznej oferty); - Opracowywanie i promocja oferty inwestycyjnej miasta skierowanej przede wszystkim do inwestorów w branżach technologicznych i energooszczędnych. Zachęcanie do rozwoju centrali znaczących firm w granicach miasta; - Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz gospodarki cyrkularnej;
4.2	Dobre wykorzystanie potencjału innowacyjności przedsiębiorstw i wsparcia uczelni	- Współtworzenie z UZ lub z innymi jednostkami B+R inkubatorów przedsiębiorczości i innych form wspierania firm; - Wspieranie procesów akceleracji i komercjalizacji pomysłów i wyników badań naukowych; - Wykorzystanie potencjału uczelnianych spółek: PNT-UZ (Park Naukowo-Technologiczny UZ), CEO (Centrum Energetyki Odnawialnej) oraz LOLiWA (Lubuskie OŚrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych) do rozwijania innowacyjnego otoczenia biznesu ; - Wsparcie dla zakładania i rozwoju start-upów w branżach wynikających z regionalnych inteligentnych specjalizacji;

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		• Wykorzystanie potencjału innowacyjnych firm zielonogórskich w partnerstwie z Miastem do rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości oraz utworzenia i zagospodarowania nowych terenów pod działalność gospodarczą.
4.3	Rozwój oferty turystycznej wykorzystującej unikalny charakter tradycji winiarskiej	• Wsparcie rewitalizacji piwnic winiarskich położonych na terenie miasta; • Rozwijanie współpracy ze stowarzyszeniami zrzeszającymi producentów wina i miłośników tradycji w tworzeniu nowych produktów turystycznych; • Tworzenie nowych i rozbudowa istniejących kulturowych i przyrodniczych szlaków turystycznych; • Wprowadzenie preferencji w ramach polityki czynszowej dla mikro i małych firm z branży HoReCa (Hotele, Restauracje, Catering).

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Zgodność z celami innych, ważnych dokumentów strategicznych, na poziomie regionu oraz kraju. Tabela poniżej wskazuje na spójność i komplementarność celów rozwojowych ustalonych dla Miasta Zielona z analizowanymi dokumentami.

Tabela 2 Zgodność z celami dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie regionu oraz kraju

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra/ciele	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030
CEL 1 MIASTO WYRAZISTE	CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna Cele operacyjne: 1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji 1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy 1.6. Rozwój potencjału turystycznego CEL STRATEGICZNY 2 Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi Cel operacyjny 2.6: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej CEL STRATEGICZNY 3: Integracja przestrzenna regionu Cele operacyjne: 3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego 3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	CEL STRATEGICZNY 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę Cele operacyjne: 4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna 4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa 4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu		
CEL 2 WSPÓLNE MIASTO	CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna Cele operacyjne: 1.3. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy 1.6. Rozwój potencjału turystycznego CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi Cele operacyjne: 2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi. 2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów 2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	CEL STRATEGICZNY 3 Integracja przestrzenna regionu Cel operacyjny 3.5. Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi CEL STRATEGICZNY 4 Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę Cele operacyjne: 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa		
CEL 3 MIASTO W DOBRYM KLIMACIE	CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna Cele operacyjne: 1.2. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku CEL STRATEGICZNY 3 Integracja przestrzenna regionu Cele operacyjne: 3.1. Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu Zbiorowego 3.3. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego 3.4. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
CEL4 DOBRA PRACA-Miasto nowoczesnego biznesu	CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna Cele operacyjne: 1.1. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji 1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	Pracy 1.4. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu 1.5. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji 1.6. Rozwój potencjału turystycznego CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi Cel operacyjny 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej		
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

5. Model funkcjonalno-przestrzenny dla Miasta Zielona Góra

5.1. Analiza kluczowych uwarunkowań przestrzennych

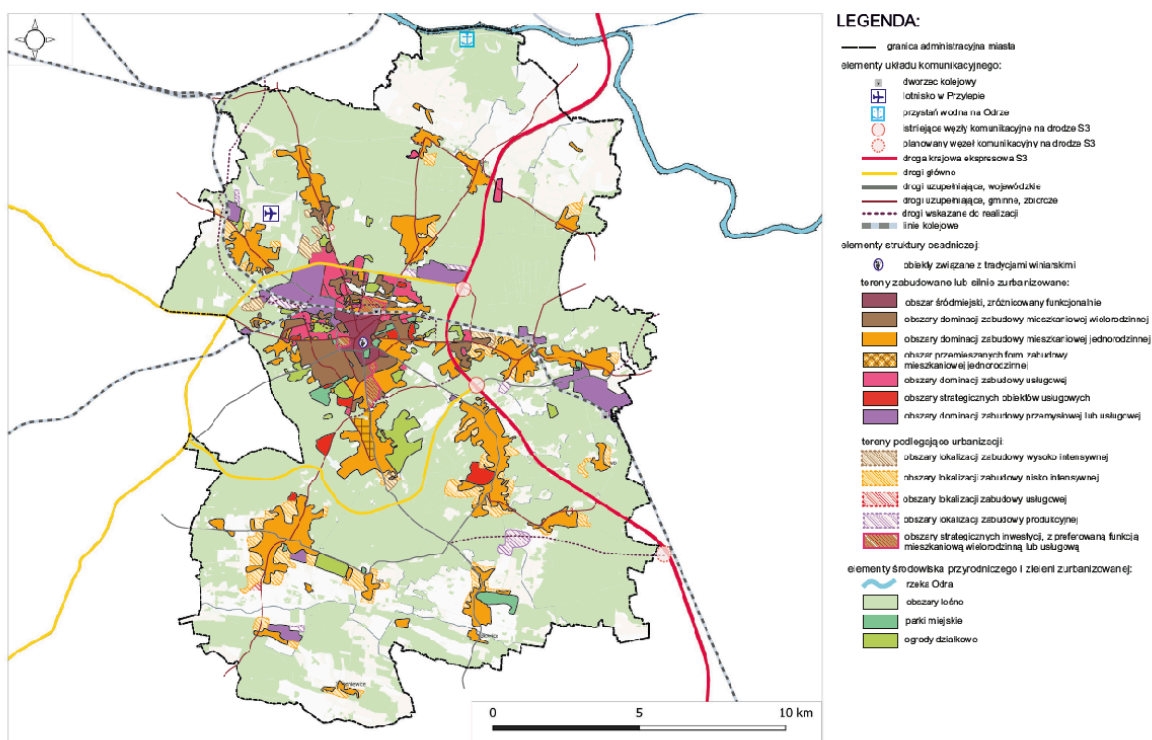
W wyniku połączenia się Miasta Zielona Góra z Gminą Zielona Góra powstało miasto o bardzo dużym obszarze. Poszczególne sołectwa wchodzące w skład dawnej gminy były dotychczas w większości samodzielными, niezależnymi od siebie wsiami, które z dniem 1 stycznia 2015 r. stały się częścią jednego dużego, wojewódzkiego miasta. Obecnie powierzchnia Zielonej Góry wynosi 27.873 ha.

Na dawnym terenie Gminy Zielona Góra utworzona została Dzielnica Nowe Miasto, jako jednostka pomocnicza, w skład której wchodzi 17 sołectw: Barcikowice, Drzonków, Jany, Jarogniewice, Jeleniów, Kiełpin, Krępa, Łężyca, Ługowo, Nowy Kisielin, Ochla, Przylep, Racula, Stary Kisielin, Sucha, Zatonie i Zawada.

Największy obszar w mieście stanowią tereny leśne, których jest 15.079 ha, tj. 54,1% całej powierzchni miasta i to one są najbardziej widoczne w strukturze funkcjonalno - przestrzennej. Stanowią swoiste tło dla pozostałych elementów zagospodarowania, co zostało przedstawione na planszach analitycznych do modelu struktury funkcjonalnej Zielonej Góry.

Informacje niezbędne do stworzenia dwóch plansz analitycznych pochodziły zarówno z obowiązujących dokumentów planistycznych, w tym m.in. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Zielona Góra, jak też z dokumentów i opracowań udostępnionych przez poszczególne branżowe instytucje lub organizacje. Opracowując dokument uwzględniono także fakt, że pokrycie planistyczne w gminie wynosi ok. 19%, dlatego też obok schematycznych wytycznych cennym źródłem informacji okazały się także tendencje rozwojowe wynikające z ekspansji zabudowy powstającej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Istniejący stan zagospodarowania, przedstawiony na planszy osadniczej, stanowi zatem kompilację danych zastanych.

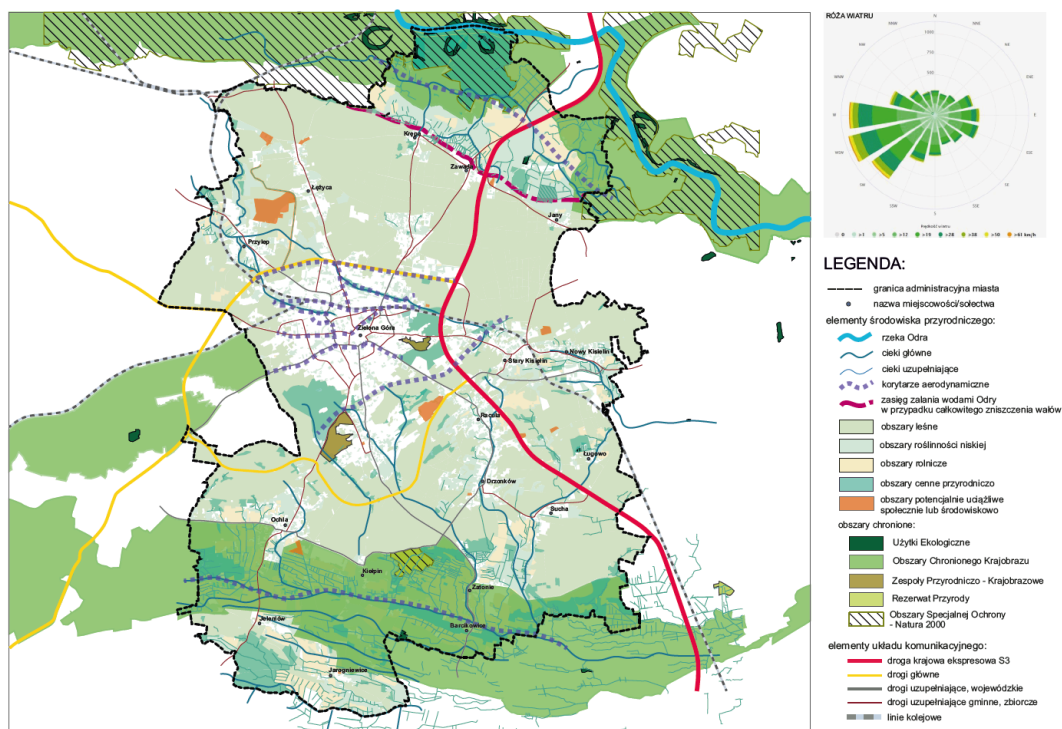
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ZAGOSPODAROWANIE - MIASTO ZIELONA GÓRA

Elementy związane z funkcjonowaniem oraz ochroną środowiska zaprezentowane zostały na oddzielnej planszy. Działanie takie ułatwiło m.in. identyfikację i prezentację w sposób czytelny miejsc konfliktowych, a także wskazanie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE - ZIELONA GÓRA

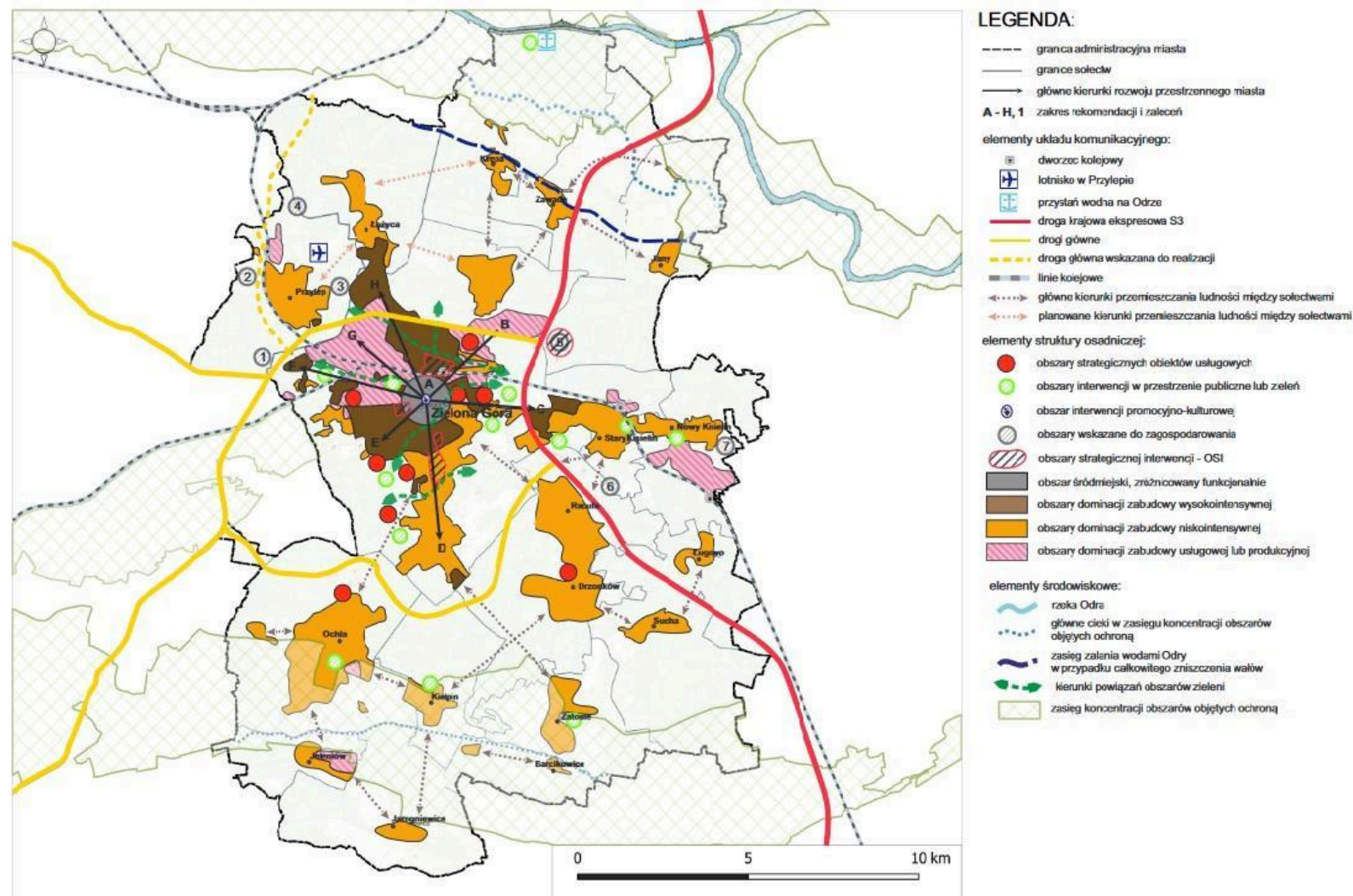
5.2. Model

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej ma za zadanie zobrazować wizję rozwoju miasta Zielona Góra, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego.

Sporządzony model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia mieszany, koncentryczno-linearny model rozwojowy przestrzeni miejskiej. W jego centralnej części znajduje się śródmieście charakteryzujące się wysoką różnorodnością funkcjonalną zabudowy. Zlokalizowane w tym rejonie są zarówno liczne punkty usługowe, administracyjne, centralne węzły komunikacji publicznej, występują także parki, place, skwery miejskie oraz przemieszane formy zabudowy, w tym mieszkaniowej. Obszar centralny miasta w sporej części podlega ochronie konserwatorskiej. Część śródmiejską miasta otaczają naprzemienne obszary lub kliny, lokalizowane głównie wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, o dostrzegalnych indywidualnych cechach funkcjonalnych. Zewnętrzny pierścień okalający miasto stanowią obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, często o charakterze wiejskim, w skład których wchodzi 17 sołectw przyłączonych jako gmina Zielona Góra w 2015 roku do granic administracyjnych miasta Zielona Góra.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

KIERUNKI ROZWOJU - MIASTO ZIELONA GÓRA

5.3. Ustalenia i rekomendacje kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście Zielona Góra

Zalecenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Zielonej Góry określone zostały na podstawie opracowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Jego sporządzenie poprzedzone zostało analizą istniejących uwarunkowań przestrzennych w mieście.

Zważając na powyższe rekomendacje podzielone zostały na dwie części. Pierwsza z nich, obejmuje rekomendacje przypisane dla całego miasta, druga zaś, szczegółowa, szereguje ustalenia według cech charakterystycznych przypisanych do wskazanych graficznie w modelu głównych kierunków rozwojowych.

Rekomendacje ogólne:

- preferowanie polityki przestrzennej ukierunkowanej na rozwój miasta zrównoważonego, zwarte, przeciwdziałającej nadmiernej suburbanizacji,
- zwiększenie intensywności prac nad tworzeniem dokumentów planistycznych regulujących sposób zagospodarowania przestrzeni miejskiej jako dodatkowe prace potraktować zmiany w obecnie obowiązujących dokumentach,
- unikanie punktowych zmian w obecnie obowiązujących dokumentach,
- utrzymanie satelitarnego układu zabudowy w granicach sołectw okalających centralną część miasta (unikanie zlewania się tych struktur),
- wspieranie działalności usług strategicznych oraz o znaczeniu ponadlokalnym,
- wspieranie działalności usług osiedlowych, obsługujących istniejące i nowe tereny mieszkaniowe,
- uruchamianie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w obszarach dobrze skomunikowanych,
- modernizacja lub budowa dróg, ścieżek rowerowych, a także ich powiązanie z systemem regionalnym lub krajowym,
- usprawnienie komunikacji zbiorowej (PKP, MZK komunikacji autobusowej), w tym także w zakresie połączenia obszarów peryferyjnych oraz sołectw z centralnymi obszarami miejskimi,
- sukcesywna modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej,
- odciążanie systemów kanalizacji miejskiej poprzez sukcesywne zatrzymywanie i wykorzystywanie wód opadowych w granicach terenów inwestycyjnych,
- zwiększenie pojemności wysypiska odpadów, zabezpieczenie nowych terenów pod ten cel lub zastosowanie innych rozwiązań technologicznych zwiększających pojemność,
- wdrażanie szerokiego wachlarza działań rewitalizacyjnych, w tym także z zakresu aktywizacji społecznej oraz inwestycyjnej, poprzez podnoszenie jakości estetycznej i technicznej budynków oraz wnętrz kwartałów,

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

- podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, w tym dostosowanie ich funkcjonalności do potrzeb użytkowników z różnych grup wiekowych, zwłaszcza osób starszych i młodzieży,
- podnoszenie bezpieczeństwa w granicach obszarów problemowych lub zaniedbanych,
- zapobieganie oraz niwelowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych,
- wykorzystywanie ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego, szczególnie z zakresu enoturystyki jako wzorników budowania marki lokalnej oraz promocji miasta,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo, a także narażonych na ryzyko powodzi, zgodnie z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry,
- wykorzystanie potencjału środowiskowego do celów rekreacyjnych i turystycznych,
- modernizacja istniejących przestrzeni rekreacyjnych, w tym dążenie do ich systemowego powiązania z zielenią okalającą miasto,
- zachowanie ciągłości przestrzeni zielonych, szczególnie na linii: Park Piastowski, Park Kolei Szprotawskiej, Park Sowińskiego, Park Winny, Park Tysiąclecia, Park Poetów,
- utrzymanie zieleni otwartej wzdłuż głównych cieków naturalnych w obszarach objętych ochroną,
- poprawa jakości powietrza oraz stanu hydrologicznego wód powierzchniowych,
- utrzymanie korytarzy przewietrzających oraz ciągłości klinów zieleni Śródmiejskiej,
- waloryzacja i kategoryzacja terenów leśnych w granicach miasta,
- wspieranie działań służb publicznych dążących do minimalizowania zagrożeń lub likwidacji skutków wystąpienia niekorzystnych zjawisk klimatycznych, w tym suszy i ulewnych deszczy,
- łagodzenie niekorzystnych skutków zmian środowiskowych poprzez wprowadzanie w przestrzeni miejskiej rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, w tym m.in.: ogrodów deszczowych, ogrodów wertykalnych, zielonych dachów, niecek retencjonujących wody opadowe, parków kieszonkowych,
- usprawnianie systemów retencji wodnej zarówno na terenach zurbanizowanych, jak też także na terenach rolniczych i leśnych, w tym m.in.: prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie gruntów, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, mokradeł, małych urządzeń piętrzących, zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy,
- retencjonowanie wód w istniejących ciekach wodnych, zbiornikach i rowach melioracyjnych, a także realizowanie nowych inwestycji infrastrukturalnych, przeciwdziałającym lokalnym podtopieniom.

Rekomendacje szczegółowe:

Działania rekomendowane w obszarze „A”:

- koncentracja w obszarze Śródmieścia głównie usług centro twórczych i ogólnomiejskich,
- ochrona obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską,

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

- kształtowanie reprezentacyjne głównych przestrzeni publicznych,
- eliminacja zabudowy substandardowej oraz tymczasowej.,
- dbałość o wysoką estetykę nowych obiektów,
- zatrzymanie niekontrolowanej ekspansji urządzeń reklamowych,
- unikanie zabudowy rozproszonej, a także niedostosowanej formą do otoczenia.
- waloryzacja zieleni Śródmiejskiej, w tym zachowanie wartościowego drzewostanu, skwerów, zieleńców,
- ograniczanie indywidualnego ruchu kołowego, preferowanie zbiorowych lub aktywnych form przemieszczania mieszkańców,
- uspokajanie ruchu kołowego w centralnym obszarze miasta.
- rozwój i poprawa jakości przestrzeni wspólnych oraz przestrzeni dla pieszych

Działania rekomendowane w obszarze „B”:

- zachowanie typu zabudowy jednorodzinnej jako charakteru zabudowy dominującego w rejonie osiedla Chynów oraz sołectw: Krępa, Zawada i Jany,
- utrzymanie oraz wzbogacanie funkcji sportowych i rekreacyjnych w rejonie,
- lokalizowanie innowacyjnych form działalności usługowej oraz produkcyjnej w obrębie Strefy Aktywności Gospodarczej,
- uruchomienie nowych terenów inwestycyjnych, usługowo-produkcyjnych, w obrębie obszaru oznaczonego na modelu cyfrą 5,
- niwelowanie konfliktów międzysąsiedzkich związanych z funkcjonowaniem schroniska dla bezdomnych zwierząt,
- przeciwdziałanie konfliktom funkcjonalnym, dotyczącym np. łączenia zabudowy mieszkaniowej z rolniczymi obszarami działalności gospodarczej, hodowlą,
- ograniczanie ekspansji zabudowy w rejonie potencjalnie narażonym na zalanie wodami Odry,
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego północnego korytarza koncentracji obszarów cennych przyrodniczo, w tym zagospodarowanie terenu w rejonie Lasu Nadodrzańskiego i przystani wodnej na Odrze.

Działania rekomendowane w obszarze „C”:

- wspieranie rozwoju działalności Uniwersytetu Zielonogórskiego i Szpitala Uniwersyteckiego ,
- dbałość o wysoką jakość budynków i otoczenia UZ i Szpitala Uniwersyteckiego jako wizytówki miasta
- rewaloryzacja kompleksów mieszkaniowych wielorodzinnych, szczególnie na osiedlach Śląskim oraz Pomorskim,
- likwidowanie lokalnych niedogodności komunikacyjnych, w tym problemów parkingowych,
- dostosowanie liczby nowych lokali mieszkaniowych do możliwości parkingowych poszczególnych obszarów,

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

- waloryzacja zieleni osiedlowej, w tym zachowanie wartościowego drzewostanu, skwerów, zieleńców,
- zwiększanie współpracy edukacyjno-badawczo -gospodarczej w obszarze Lubuskiego Parku Przemysłowo Technologicznego.
- przyjmowanie dokumentów planistycznych, ograniczających ekspansję zabudowy realizowanej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy.
- ograniczanie ekspansji zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S3, czynnych linii kolejowych oraz obszaru LPPT,
- lokalizacja nowych terenów ofertowych usługowych lub produkcyjnych w obrębie obszarów oznaczonych na modelu cyfrą 6 i 7,
- usprawnienie komunikacji zbiorowej, łączącej obszary peryferyjne oraz sołectwa z centralnymi obszarami miejskimi.

Działania rekomendowane w obszarze „D”:

- zachowanie typu zabudowy jednorodzinnej jako dominującego w obszarze.
- ograniczanie możliwości inwestycyjnych dla przemieszanych typów zabudowy mieszkaniowej, w szczególności deweloperskich kompleksów zabudowy szeregowej oraz bliźniaczej w obszarze sołectw,,
- przyjmowanie dokumentów planistycznych, ograniczających ekspansję zabudowy realizowanej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy,
- rozwój mieszkalnictwa rozwijany równolegle z realizacją niezbędnej infrastruktury społecznej, przede wszystkim usług z zakresu oświaty, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, a także przestrzeni publicznych, w tym zielonych terenów rekreacyjnych, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych ,
- niwelowanie uciążliwości związanych z działalnością wysypiska miejskiego,
- przeciwdziałanie konfliktom funkcjonalnym, dotyczącym np. łączenia zabudowy mieszkaniowej z rolniczymi obszarami działalności gospodarczej, hodowlą,
- wspieranie w rozwoju działalności skansenu w Ochli, Ogrodu Botanicznego, Kąpieliska Miejskiego, Parku Książęcego w Zatoniu, Wojewódzkiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Drzonkowie,
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego południowego korytarza koncentracji obszarów cennych przyrodniczo.

Działania rekomendowane w obszarze „E” :

- zachowanie wysoko intensywnego charakteru zabudowań jako dominującego w obszarze, rewaloryzacja zlokalizowanych w obszarze kompleksów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- dbałość o zielen osiedlową, wartościowy drzewostan, skwery, zieleńce,
- dbałość o dostępność obszaru Parku Piastowskiego i Wzgórz Piastowskich
- likwidowanie lokalnych niedogodności komunikacyjnych, w tym problemów parkingowych,

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Działania rekomendowane w obszarze „F”:

- harmonijne wkomponowanie zróżnicowanych funkcji produkcyjnych, usługowych i mieszkaniowych w obszarze,
- dbałość o zieleń osiedlową, wartościowy drzewostan, skwery, zieleńce,
- likwidowanie lokalnych niedogodności komunikacyjnych, w tym problemów parkingowych,
- dostosowanie liczby nowych lokali mieszkaniowych do możliwości parkingowych poszczególnych obszarów,
- wspieranie rozwoju działalności Uniwersytetu Zielonogórskiego,
- dbałość o wysoką jakość budynków i otoczenia UZ jako wizytówki miasta,
- lokalizacja nowych terenów ofertowych, usługowo-produkcyjnych albo mieszkaniowych, w obrębie obszaru oznaczonego na modelu cyfrą 1.

Działania rekomendowane w obszarze „G”:

- zachowanie produkcyjno-usługowego charakteru zabudowań jako dominującego w obszarze,
- zachowanie typu zabudowy jednorodzinnej jako dominującego w obszarze sołectwa Przylep,
 - przyjmowanie dokumentów planistycznych, ograniczających ekspansję zabudowy realizowanej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy,
 - rozwój mieszkalnictwa rozwijany równolegle z realizacją niezbędnej infrastruktury społecznej, przede wszystkim usług z zakresu oświaty, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, a także przestrzeni publicznych, w tym zielonych terenów rekreacyjnych, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych ,
- realizacja nowych elementów układu komunikacyjnego- obwodnicy zachodniej Zielonej Góry,
- niwelowanie uciążliwości związanych z działalnością lotniska w Przylepie,
- lokalizacja nowych terenów ofertowych:
 - o usługowo-produkcyjnych albo mieszkaniowych, w obrębie obszaru oznaczonego na modelu cyfrą 2,
 - o mieszkaniowych, w obrębie obszaru oznaczonego na modelu cyfrą 3,
 - o usługowo-produkcyjnych, w obrębie obszaru oznaczonego na modelu cyfrą 4.

Działania rekomendowane w obszarze „H”:

- zachowanie wyskointensywnego charakteru zabudowań jako dominującego w obszarze,
- zachowanie typu zabudowy jednorodzinnej jako dominującego w rejonie sołectwa Łężyca,
- przeciwdziałanie konfliktom funkcjonalnym, dotyczącym np. łączenia zabudowy mieszkaniowej z rolniczymi obszarami działalności gospodarczej,
- przyjmowanie dokumentów planistycznych, ograniczających ekspansję zabudowy realizowanej w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy,
- ograniczanie możliwości inwestycyjnych dotyczących funkcji mieszkaniowych w obrębie oczyszczalni ścieków.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

- rozwój mieszkalnictwa rozwijany równolegle z realizacją niezbędnej infrastruktury społecznej, przede wszystkim usług z zakresu oświaty, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu, a także przestrzeni publicznych, w tym zielonych terenów rekreacyjnych, ciągów pieszych i ścieżek rowerowych ,
- dbałość o zieleń osiedlową, wartościowy drzewostan, skwery, zieleńce,
- likwidowanie lokalnych niedogodności komunikacyjnych, w tym problemów parkingowych,
- niwelowanie uciążliwości związanych z działalnością oczyszczalni ścieków w Łężyicy,

5.4. Obszary Strategicznej Interwencji

3.4.1 OSI regionalne

Obszary Strategicznej Interwencji -na poziomie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL) w odniesieniu do Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa 2030 uwzględniono obszary strategicznej interwencji, w których uwzględniono obszar miasta Zielona Góra. Wskazano również pożądane kierunki interwencji dla każdego z OSI. Zidentyfikowane cele operacyjne odpowiadają przewidzianym do realizacji kierunków działań.

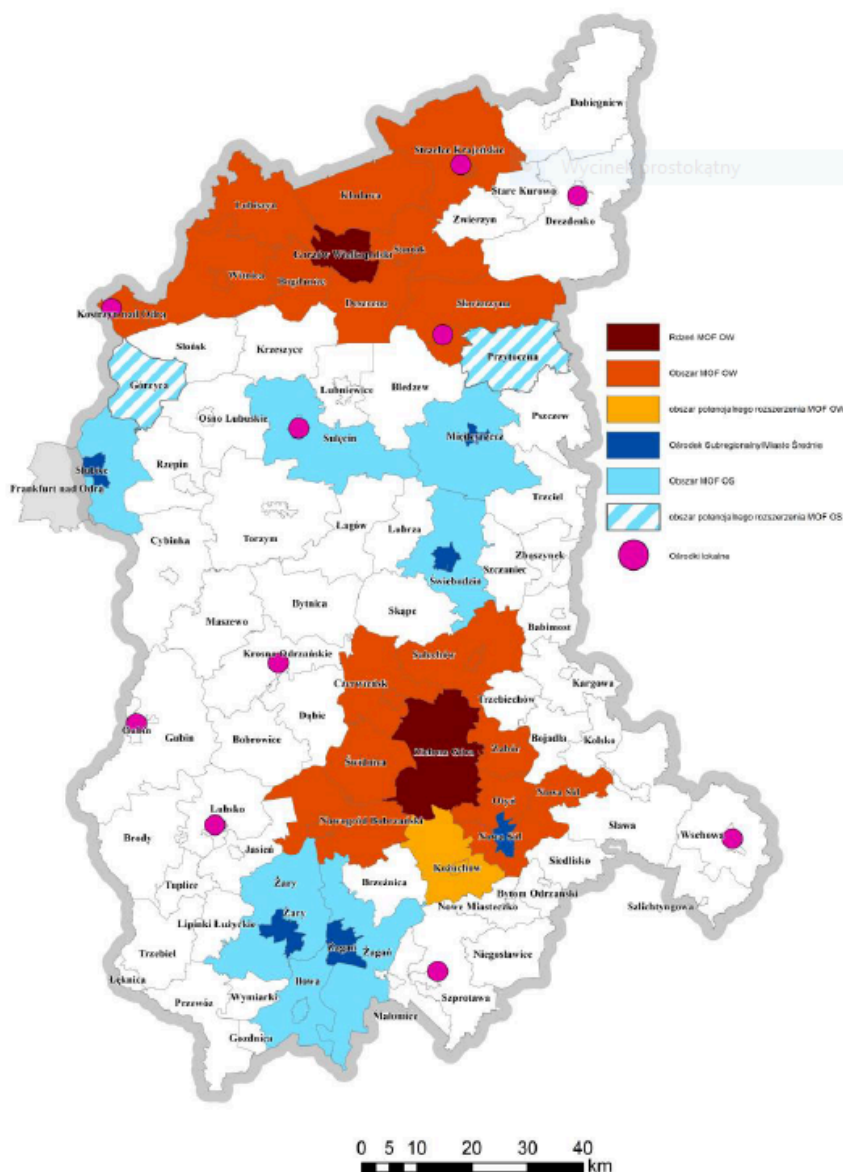
Tabela 3 OSI w SRWL 2030-Miejskie Obszary Funkcjonalne ośrodków wojewódzkich

Lp.	OSI -SRWL	Koncentracja interwencji publicznej/zgodnie z SRWL
1.	Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich –	• wsparcie powstawania nowych i funkcjonowania istniejących ośrodków innowacji oraz instytucji naukowych i badawczych, zwiększenie potencjału wyższych uczelni oraz wzmocnieniu innowacyjności i konkurencyjności sektora przedsiębiorstw, zwłaszcza rozwój funkcji B+R; • zwiększenie dostępności do usług publicznych wyższego rzędu oraz budowie i modernizacji infrastruktury związanej z usługami publicznymi; • rozwój terenów inwestycyjnych; • rozwój zintegrowanych systemów transportu publicznego przy wykorzystaniu elektromobilności i nisko- oraz bezemisyjnych środków transportu, w tym promowanie ruchu pieszego i rowerowego; • realizacja działań związanych z poprawą jakości powietrza, likwidacją niskiej emisji z systemów grzewczych oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego; • inwestycje w infrastrukturę drogową; • promowanie innowacji w obszarze smart city i zielonej gospodarki; • podnoszenie jakości przestrzeni w miastach – wzmocnieniu planowania przestrzennego i wsparcie działań z zakresu racjonalnego gospodarowania przestrzenią; • wspieranie współpracy partnerskiej w obszarach funkcjonalnych miast; • rozwój różnych form współpracy sieciowej w skali krajowej i międzynarodowej, • upowszechnienie gospodarki o obiegu zamkniętym w miejskich obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich i zapewnieniu wsparcia dla działań związanych z jej promocją i rozwojem;

animowanie współpracy na rzecz łączenia potencjałów miast wojewódzkich i ich specyfiki rozwojowej.

Źródło: Opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Rysunek 2 Obszary Strategicznej Interwencji - Miejskie obszary funkcjonalne województwa lubuskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Miejski Obszar Funkcjonalny miasta Zielona Góra, czyli jednego z dwóch ośrodków wojewódzkich w regionie obejmuje obszar następujących gmin: Zielona Góra, Nowa Sól, Świdnica, Zabór, Otyń, Nowogród Bobrzański, Czerwieńsk, Sulechów. Obszar ten został zidentyfikowany jako Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny (tworzące go gminy oraz powiat nowosolski przyjęły jako formę organizacyjną, stowarzyszenie-Lubuskie Trójmiasto). Zielona Góra jest rdzeniem całego obszaru i najważniejszym ośrodkiem rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturalnego.

Tabela 4 OSI w SRWL 2030- Obszary przygraniczne

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Lp.	OSI -SRWL	Koncentracja interwencji publicznej/zgodnie z SRWL
1.	Obszary przygraniczne: W przypadku obszarów przygranicznych w województwie lubuskim wyróżnić można terytorialnie dwa pasy. Pierwszy obejmuje 10 gmin – Brody, Cybinkę, Górzycę, Gubin (gmina miejska), Gubin (gmina wiejska), Kostrzyn nad Odrą, Łęknice, Przewóz, Słubice, Trzebień bezpośrednio przylegające do granicy, w których występuje silne oddziaływanie transgraniczne. Drugi pas to przygraniczne podregiony gorzowski i zielonogórski (NUTS 3), które obejmują programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Oba podregiony wypełniają cały obszar województwa lubuskiego.	Ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno m.in. z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę

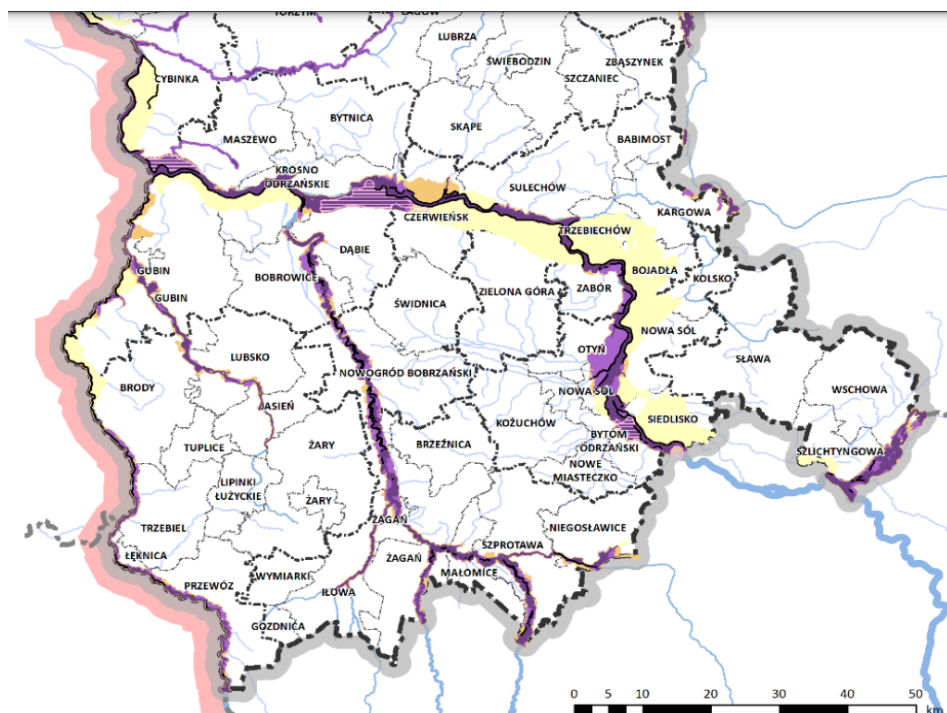
Źródło: Opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Tabela 5 OSI w SRWL 2030- Obszary zagrożone powodzią

Lp.	OSI -SRWL	Koncentracja interwencji publicznej/zgodnie z SRWL
1	Obszary zagrożone powodzią W przypadku Miasta Zielona Góra obszar ten dotyczy wyłącznie północno-wschodniej części, która przylega do rzeki Odra.	Inwestycje przeciwpowodziowe na terenie województwa lubuskiego powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne. Istnieje więc potrzeba rozbudowy, powiększenia wybranych zbiorników.

Źródło: Opracowanie na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Rysunek 3 Obszary zagrożone powodzią (obszar miasta Zielona Góra)

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

3.4.2 OSI lokalne

W ramach prowadzenia polityki przestrzennej, władze miasta wyznaczyły również lokalne Obszary Strategicznej Interwencji. Zostały one przedstawione na rysunku modelu oraz opisane w poniższej tabeli nr 6. Przypisano im również odpowiednie zakresy celów Strategii i wyznaczonych kierunków działań. Obszary te to obszary charakteryzujące się dużym potencjałem rozwojowym, którego wykorzystanie wymaga odpowiednio ukierunkowanej interwencji i działań.

Tabela 6 OSI lokalne dla Miasta Zielona Góra

Lp.	OSI lokalne	Korelacja z celami i kierunkami działań Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030
1.	Tereny inwestycyjne dla nowoczesnego biznesu: Teren zlokalizowane w obrębie węzła komunikacyjnego drogi ekspresowej S3, LPPT oraz tereny alternatywne: wskazane w modelu pod nr 2 i 4 (Przylep, sąsiedztwo obwodnicy zachodniej i dawnych zakładów mięsnych), 6 (pomiędzy sołectwem Stary Kisielin i Racula i 7 (w uzupełnieniu LPPT, przy nowej obwodnicy Łazu i Droszkowa	Cel strategiczny 1: Miasto wyraziste Cel operacyjny 8: Wzmocnienie metropolitalnej funkcji miasta: Kierunki działań: - Wspólna polityka lokalizacji inwestycji gospodarczych na terenie Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego Cel strategiczny 3 Miasto w dobrym klimacie Cel operacyjny 4: Wysiadamy z samochodów Kierunek działania: Rozbudowa sieci dróg wspierających zmniejszenie obciążenia centrum transportem tranzytowym Cel strategiczny 4 Dobra praca-miasto nowoczesnego biznesu Cel operacyjny 1: Kierunek innowacyjność Kierunki działań: - Nowe strefy inwestycyjne i zachęty dla inwestorów hi-tech

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		-Opracowywanie i promocja oferty inwestycyjnej miasta skierowanej przede wszystkim do inwestorów w branżach technologicznych i energooszczędnych. Zachęcanie do rozwoju centrali znaczących firm w granicach miasta - Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku i nowoczesnego biznesu (łącznie z diagnozą tych potrzeb, nowymi zawodami i ograniczeniem klasycznej oferty) Cel operacyjny 2: Dobre wykorzystanie potencjału innowacyjności przedsiębiorstw i wsparcia uczelni Kierunki działań:- Wykorzystanie potencjału innowacyjnych firm zielonogórskich do stworzenia w partnerstwie z Miastem narzędzi wsparcia rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości oraz utworzenia i zagospodarowania nowych terenów pod działalność gospodarczą - Wykorzystanie potencjału uczelnianych spółek: PNT, CEO oraz LOLIWA do rozwijania innowacyjnego otoczenia biznesu oraz wspierania innowacyjności firm
2.	Odnowa obszarów przemysłowych Tereny zakładów: Przemysłu Metalowego „Zastal S.A.”, wytwórni alkoholi „Wyborowa S.A.”, dawnej fabryki mebli „Zefam” oraz Zielonogórskiego Browaru	Cel strategiczny 1 Miasto wyraziste Cel operacyjny 2: Wzmocnienie metropolitalnej funkcji miasta Kierunki działań: - Usprawnienie komunikacji autobusowej na obszarze funkcjonalnym – poprawa dostępności rdzenia (miasto Zielona Góra) komunikacją publiczną Cel strategiczny 2 Wspólne miasto Cel operacyjny 2: Dobre miejsce dla seniorów Kierunki działań: - Stworzenie sieci miejsc oferujących usługi dla seniorów (wielopokoleniowe i zróżnicowane funkcjami; rozproszone na terenie całego miasta, bez tworzenia centrów usługowych - Oferta różnorodnej i dopasowanej rekreacji i wypoczynku dla seniorów w przestrzeni miejskiej - Dostępność miasta i likwidacja barier architektonicznych (m.in. budynki i ich infrastruktura; przestrzeń publiczna; dostępność cyfrowa) Cel operacyjny 1: Miasto atrakcyjne dla młodych Kierunki działań: - Miejskie programy mieszkaniowe w ramach nowej polityki mieszkaniowej miasta Zielona Góra - Wysoka dostępność i jakość opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej - Atrakcyjna oferta czasu wolnego i budowanie przestrzeni dedykowanych młodzieży Cel operacyjny 3 Zmieniamy gości w mieszkańców Kierunki działań: - Integracja społeczna i kulturalna uchodźców z Ukrainy i imigrantów ekonomicznych/ Wsparcie samoorganizacji społeczności uchodźców z Ukrainy i włączenie jej w „tkankę” miasta

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		Cel operacyjny 5: Dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Kierunki działań: - Kontynuowanie działań rewitalizacyjnych skoncentrowanych na najbardziej zdegradowanych obszarach zamieszkania, poprawiających jakość i warunki zamieszkania, z monitoringiem efektów i coroczną ewaluacją w oparciu o przygotowane koncepcje urbanistyczno-architektoniczne; - Zielone Miasto. Szersze wykorzystanie funkcji ekosystemowych zieleni osiedlowej i śródmiejskiej, zachowanie wartościowego drzewostanu, rozbudowa skwerów i zieleńców; - Zielone Miasto. Rozwijanie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, i jej powiązanie z zielenią miejską i okalającą miasto; - Miasto 15 minutowe- wdrożenie idei na terenie miasta, ze szczególnym uwzględnieniem Dzielnicy Nowe Miasto/Tworzenie mini centrów miejskich usług społecznych w wielu rozproszonych miejscach miasta, utrzymanie zwartości miasta w jego centralnej części, zapobieganie rozlewaniu się dzielnic, utrzymanie wyraźnych oddzieleń pomiędzy poszczególnymi sołectwami; - Tworzenie wspólnej/międzypokoleniowej przestrzeni dla mieszkańców. Pełniejsze wykorzystanie potencjału lokalnych NGO w promowaniu i realizowaniu idei miasta społecznie odpowiedzialnego;. - Modernizacja/dostosowanie miejskiej infrastruktury/budynków do potrzeb seniorów, w tym OzN i specjalnymi potrzebami;
--	--	--

Źródło: opracowanie własne

6. System zarządzania i monitorowania dla Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra

6.1. System zarządzania w ramach Strategii

Podmioty zaangażowane i włączone do systemu zarządzania i monitorowania Strategią:

- Prezydent Miasta;
- Rada Miasta;
- Koordynator/Pełnomocnik ds. Strategii Rozwoju Miasta oraz Zespół operacyjny ds. realizacji i monitorowania Strategii;
- Urząd Miasta Zielona Góra: poszczególne komórki organizacyjne i jednostki oraz spółki miejskie;
- Rada ds. Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra;
- Partnerzy społeczno-gospodarczy oraz mieszkańcy.

Prezydent miasta- właściciel dokumentu, odpowiedzialny za jego realizację, zmiany, aktualizację oraz monitorowanie/ewaluację, komunikację.

Rada Miasta- przyjmuje dokument w formie uchwały, przyjmuje również jego zmiany/aktualizację; a także sprawozdania z realizacji Strategii oraz wyniki ewaluacji dokumentu jako część Raportu o stanie miasta.

Rada ds. Strategii Rozwoju Miasta -ciało doradczo-opiniujące, składa się z przedstawicieli administracji samorządowej (pracowników Urzędu Miasta oraz spółek i jednostek miejskich), uczelni (UZ), organizacji pozarządowych, przedstawicieli ciał doradczo-opiniujących działających przy Prezydencie Miasta, przedstawicieli gospodarki (przedsiębiorcy, organizacje przedsiębiorców i pracodawców); zadania Rady to m.in.: opiniowanie sprawozdań z realizacji strategii, opiniowanie zmian do Strategii; zgłaszanie własnych propozycji zmian na wynikających z analiz, raportów, sprawozdań, informacji dot. postępów realizacji Strategii; opiniuje również raporty z ewaluacji Strategii.

Koordynator/Pełnomocnik ds. Strategii Rozwoju Miasta- odpowiedzialny za nadzór nad jej realizacją, sprawozdawczość, monitorowanie realizacji celów i wskaźników; przedstawia przygotowane sprawozdanie z realizacji Strategii Prezydentowi Miasta, a wcześniej przekazuje do zaopiniowania ciałom doradczo-opiniującym. Przedstawia zmiany/aktualizację Strategii; Realizuje swoje zadania za pośrednictwem Zespołu operacyjnego ds. realizacji i monitorowania Strategii.

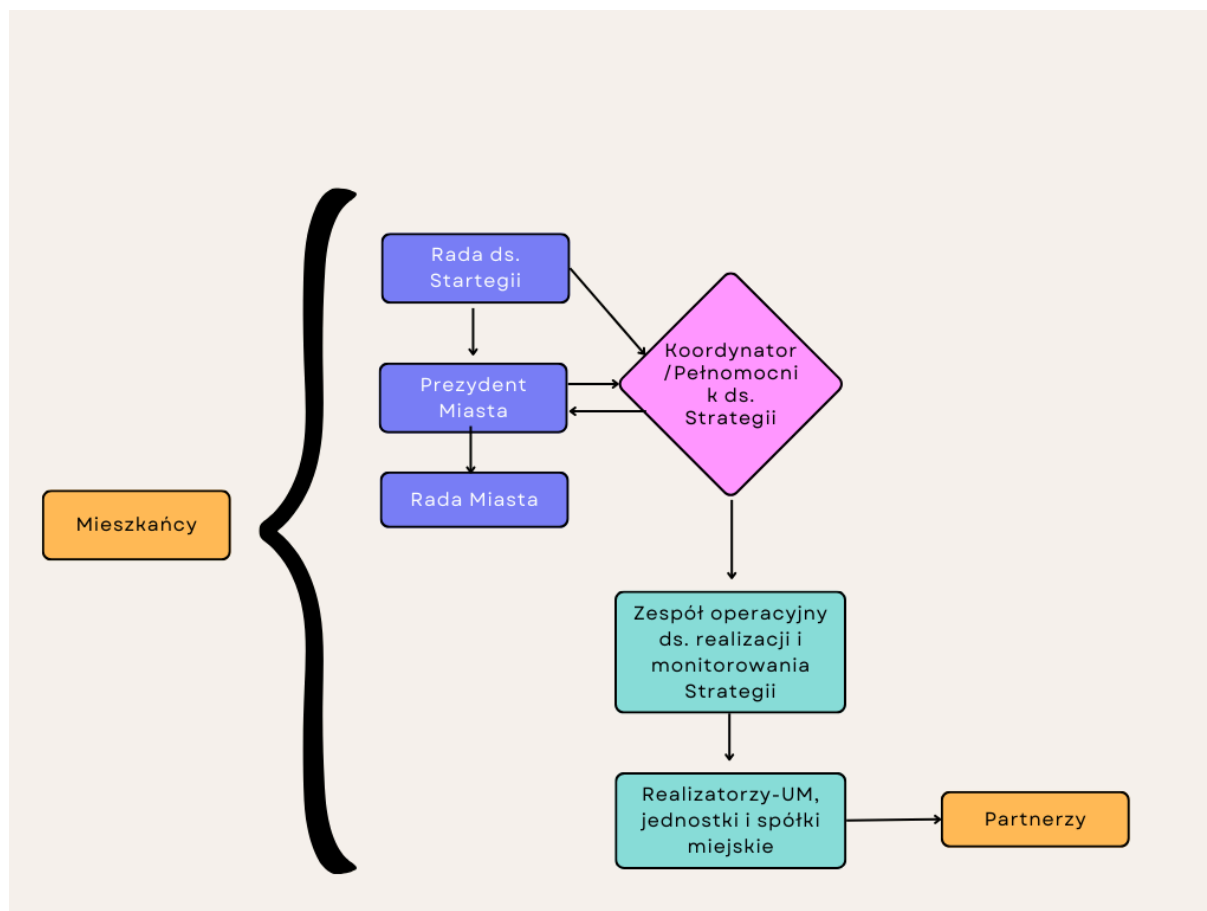
Zespół operacyjny ds. realizacji i monitorowania Strategii-zespół (składający się z miejskich urzędników) odpowiedzialny za monitorowanie realizacji celów i wskaźników zapisanych w Strategii, odpowiada za sprawozdawczość (zbiera informacje nt. postępów w realizacji Strategii, przygotowuje sprawozdanie włączane do Raportu o stanie Miasta).

Urząd Miasta Zielona Góra- poszczególne komórki organizacyjne i jednostki oraz spółki miejskie -odpowiadają za realizację przedsięwzięć/projektów oraz biorą udział w bieżącym monitorowaniu celów i wskaźników Strategii.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Partnerzy: interesariusze, w tym mieszkańcy, są adresatami raportów i sprawozdań przygotowywanych przez Zespół operacyjny, uczestnikami dyskusji nt. realizacji Strategii, biorą udział w konsultacjach sprawozdań, ich przedstawiciele zasiadają w Radzie ds. Strategii.

Rysunek 4 Schemat zarządzania w ramach Strategii

Źródło: opracowanie własne

6.2. Aktualizacja Strategii

Aktualizacja Strategii jest dokonywana na wniosek Koordynatora/Pełnomocnika lub Prezydenta, po przeanalizowaniu przesłanek, m.in. wartości wskaźników, postępów w realizacji przedsięwzięć, danych statystycznych/trendów czy wyników własnych badań lub danych pozostających w dyspozycji partnerów społeczno-gospodarczych.

Aktualizacja dokumentu przeprowadzana jest nie częściej niż raz na dwa lata. Proces aktualizacji przebiega w taki sam sposób jak jej zatwierdzenie. Aktualizację poprzedza również proces konsultacji społecznych i opiniowanie przez Radę ds. Strategii Rozwoju Miasta. Aktualizacja Strategii jest przeprowadzana na podstawie decyzji wynikających z ewaluacji, bieżącego monitorowania, wyników postępów w realizacji wskaźników, zaplanowanych przedsięwzięć, itp.

6.3. Monitorowanie

System monitorowania Strategii opiera się na systemie sprawozdawczości dot. wskaźników rezultatu oraz oddziaływania zapisanych w dokumencie oraz wskaźników produktu dot. realizowanych przedsięwzięć i projektów (monitorowanie postępu rzeczowego oraz finansowego) oraz wskaźników kontekstowych/benchmarkingowych.

Monitorowanie prowadzone jest na bieżąco, a jego podsumowaniem jest coroczne sprawozdanie sporządzane przez Zespół operacyjny pod nadzorem Koordynatora/Pelnomocnika. Zespół gromadzi dane dot. wskaźników i realizowanych przedsięwzięć/projektów od wszystkich odpowiedzialnych i wyznaczonych podmiotów oraz partnerów. Na tej podstawie przygotowywane jest sprawozdanie roczne z realizacji Strategii za dany rok. Sprawozdanie to jest przekazywane do zaopiniowania przez Radę ds. Strategii Rozwoju Miasta, a następnie zostaje włączone do Raportu o stanie miasta i poddane dyskusji podczas sesji Rady Miasta przyjmującej Raport. Podlega również publikacji razem z Raportem o stanie miasta.

Celom i kierunkom działań zostały przyporządkowane wskaźniki. Opisywane rezultaty wskazują najbardziej oczekiwane wyniki planowanych działań. Służą do weryfikacji rzeczowej i/lub jakościowej osiągania celów. Są narzędziem pozwalającym na wprowadzenie monitorowania rezultatów do istniejącego systemu monitoringu rozwoju stosowanego np. w Raporcie o stanie gminy. Mogą być wykorzystywane do analiz kontekstowych po dokonaniu wyboru odpowiednich wskaźników.

Wskaźniki ogólnego rozwoju miasta

Wskaźnikami ogólnego rozwoju są trendy lub obserwowane zjawiska traktowane jako wyznaczniki sukcesu i właściwego rozwoju miasta. Są one obciążone wpływami zewnętrznymi, warunkami niezależnymi od samorządu miejskiego. Dobrym odniesieniem jest na tym poziomie benchmarking. W Diagnozie strategicznej przyjęte zostały jako odniesienia do oceny konkurencyjności Zielonej Góry miasta wymieniane w ankiecie przeprowadzonej wśród uczniów przedostatnich klas szkół ponadpodstawowych Zielonej Góry, ograniczając się do ośrodków najbliższych geograficznie i dobrze skomunikowanych, tj. Wrocław, Poznań, Szczecin i Gorzów. Przyjęcie tych miast jako referencyjnych do benchmarku wskaźników rozwoju miasta w przyszłości jest konsekwencją wcześniejszych założeń. Liczba i rodzaj wskaźników są również uzależniona od ich dostępności w statystyce publicznej. Do podstawowych wskaźników rozwoju miasta zaliczamy m.in.: średnie wynagrodzenie, poziom zatrudnienia absolwentów oraz stopę bezrobocia czy liczbę przedsiębiorstw. Ze względu na brak w oficjalnej statystyce wyliczeń dla Zielonej Góry, nie można tutaj użyć wskaźników związanych z wysokością PKB czy wartością dodaną brutto.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Tabela 7 Wskaźniki ogólnego rozwoju miasta -wskaźniki kontekstowe (benchmarkingowe)

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło danych	Uwagi
1.	Średnie wynagrodzenie w miastach na prawach powiatu	PLN/%	Różnica 2015-2020/Dynamika 2015/2020: Zielona Góra: 1965 PLN/60,52% Poznań: 2197 PLN/55,10% Szczecin: 1934 PLN/51,42 % Wrocław:2313 PLN/60,44%	GUS/MRL	W ocenie należy uwzględnić różnicę pomiędzy Zieloną Górą a innymi miastami (miasta konkurencji: Wrocław, Poznań, Szczecin) oraz dynamikę zmiany Oczekiwany trend
2.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów na 1000 mieszkańców	osoby	2020 Zielona góra: 0,60 Poznań: 0,28 Szczecin: 0,22 Wrocław: 0,35	MRL	Wskaźnik należy zmierzyć i prezentować w odniesieniu do miast konkurentów: Wrocławia, Poznania, Szczecina Oczekiwany trend
3.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	sztuka	2020 Zielona Góra: 155,24 Poznań: 215,82 Szczecin: 172,09 Wrocław: 190,91	MRL	Wskaźnik należy zmierzyć i prezentować w odniesieniu do miast konkurentów: Wrocławia, Poznania, Szczecina Oczekiwany trend
4.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	2021 Zielona Góra: 3,6% Poznań: 1,1% Szczecin: 3,1% Wrocław: 1,6 %	GUS	Wskaźnik należy zmierzyć i prezentować w odniesieniu do miast konkurentów: Wrocławia, Poznania, Szczecina Oczekiwany trend
5.	Jakość życia mieszkańców	Szczegóły zostaną określone zgodnie z metodologią wypracowaną przez Uniwersytet Zielonogórski	-	UM/UZ-badania własne	Oczekiwany trend

Źródło: opracowanie własne

Częstotliwość pomiaru wskaźników ogólnego rozwoju miasta jest powiązana z planowanymi badaniami ewaluacyjnymi (pomiar w 2027 r. i najpóźniej w 2032 r.-w ramach ewaluacji; ostateczna decyzja należy do Koordynatora). Częstotliwość pomiaru wskaźnika: jakość życia mieszkańców, co dwa lata.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Wskaźniki ogólnego rozwoju wskazują obszary charakterystyczne z punktu widzenia celów i kierunków działań. Mają one przede wszystkim charakter kontekstowy, a ich zadaniem jest obrazowanie tendencji rozwojowych w ramach poszczególnych obszarów. W analizie wskaźników należy brać pod uwagę tendencję wskaźnika oraz analizę kontekstową. Analiza kontekstowa powinna być prowadzona dla wybranych wskaźników zachowując jako punkt odniesienia miasta wybrane do benchmarku. Ponadto, wskaźnikami odniesienia może być region lubuski. Ze względu na duże znaczenie konkurencyjności miasta wobec innych ośrodków, analiza kontekstowa powinna wskazywać słabsze obszary, wymagające prowadzenia dodatkowej interwencji. Ważnym wynikiem analizy wskaźników jest pokazywanie aktualnej pozycji miasta i jego konkurencyjności wobec innych ośrodków.

O sukcesie działań strategicznych będziemy mogli mówić, gdy wyniki analiz kontekstowych w obszarach uznanych za kluczowe pokażą poprawę konkurencyjności miasta wobec grupy odniesienia. Wynagrodzenia są jednym z ważnych czynników atrakcyjności miasta. Oczekiwana jest wysoka, wyższa niż w innych miastach dynamika wzrostu a za tym idzie zmniejszanie dystansu w ich wysokości.

Tabela 8 Wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030

Cel Strategiczny 1						
Oczekiwane rezultaty						
✓ Utworzone nowe kierunki studiów, w tym , studiów podyplomowych i studiów zawodowych; ✓ Utworzony fundusz stypendialny dla studentów kierunków studiów kluczowych dla rozwoju miasta; ✓ Zwiększenie liczby studentów; ✓ Przygotowanie i realizacja programu „Wolnego Uniwersytetu” promującego Uniwersytet Zielonogórski: w formie otwartych wykłady, również dostępne przez Internet (m.in. popularnonaukowe) dla młodzieży i dorosłych oraz otwarte kursy; Dni Nauki, Dni Innowacji, konkursy, pikniki, festiwale i inne wydarzenia publiczne, itp.); ✓ Przygotowane w ramach ZNOF wspólne produkty turystyczne: Enoturystyka, turystyka wodna; turystyka rowerowa, turystyka przyrodnicza; ✓ Większa liczba działań eksponujących tradycję winiarską miasta. (Wizerunek miasta buduje przyjazna przestrzeń i eksponowana tradycja winiarska.); ✓ Zwiększenie liczby wspólnych projektów rozwojowych z udziałem Zielonej Góry i gmin ZNOF oraz wzmacnianie powiązań funkcjonalnych; ✓ Lepsza dostępność rdzenia ZNOF autobusową komunikacją publiczną; ✓ Zrealizowany projekt Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej Lubuskiego Trójmiasta.						
Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródła danych	Rodzaj miary	Rok bazowy 2021	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany trend
1.	Liczba studentów rozpoczynających studia na UZ	Uniwersytet Zielonogórski	osoba	3500 (2022/2023 r)	Rok	↑
2.	Liczba studentów korzystających z utworzonego/utworzonych funduszu/funduszy stypendialnego/stypendialnych	Uniwersytet Zielonogórski/Urząd Miasta Zielona Góra	osoba	0	Rok	↑

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

3.	Odsetek ze wszystkich podróży mieszkańców Zielonej Góry wykonywanych komunikacją publiczną	Urząd Miasta Zielona Góra, badania statystyczne, zgodne z metodologią Strategii Rozwoju Komunikacji MOF ZG	%	17 (rok 2020)	Co trzy lata	
Cel strategiczny 2						
Oczekiwane rezultaty: ✓ Zwiększenie udziału mieszkańców w kształtowaniu polityki rozwoju i osiągania celów. ✓ Miasto we wszystkich aspektach funkcjonowania jest dostępne dla mieszkańców bez względu na ich wiek czy stan zdrowia. ✓ Poprawa stanu zieleni miejskiej, jest więcej zieleńców i zadrzewień. ✓ Zwiększona liczba organizacji pozarządowych realizuje projekty dla seniorów, ✓ Stworzenie dla seniorów nowych, łatwo dostępnych miejsc usług, odpoczynku i rekreacji. ✓ Zwiększenie wsparcia aktywności seniorów zgodnie z potrzebami zidentyfikowanymi we współpracy z tym środowiskiem. ✓ Zwiększenie liczby młodych ludzi wiążących się na stałe z Zieloną Górą. (Zwiększenie dostępności mieszkań, usług opiekuńczych i możliwość znalezienia lepszej pracy powoduje, że młodzież chętnie wybiera Zieloną Górę jako miejsce docelowe.) ✓ Zwiększenie zasobu mieszkań na wynajem w ramach inicjatyw współfinansowanych przez miasto. ✓ Utworzenie nowych przestrzeni aktywności młodzieży, w tym, wykorzystujące nowoczesne formy funkcjonowania typu UrbanLab i FabLab. ✓ Zwiększenie liczby uchodźców i imigrantów ekonomicznych integrujących się i osiedlających w mieście na stałe. ✓ Wysoka jakość edukacji na każdym poziomie. ✓ Poprawa jakości miejskiej infrastruktury kultury ✓ Większa koncentracja działań rewitalizacyjnych na najbardziej zdegradowanych obszarach zamieszkania i zwiększenie liczby działań w sferze społecznej. ✓ Zwiększenie liczby zrewitalizowanych obiektów zabytkowych.						
Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródła danych	Rodzaj miary	Rok bazowy 2021	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany trend
1.	Stosunek liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku od 0 do 3 lat (bez trzylatków)	Rejestr żłobków i klubów dziecięcych https://empatia.mpips.gov.pl UM Zielona Góra- Wydział Spraw Obywatelskich (dane z Rejestru mieszkańców) /GUS-BDL	%	34,4	Raz w roku	
2.	Liczba zamieszkałych lokali komunalnych na 1000 mieszkańców	UM Zielona Góra (Biuro Gospodarki Mieszkaniowej) /ZGM/TBS/GUS-BDL	%	26,1	Raz w roku	
3.	Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata	UM Zielona Góra (Wydział Spraw Obywatelskich –dane z Rejestru mieszkańców) / GUS-BDL	%	31,6	Co dwa lata	
4.	Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących (średnia trzyletnia)	UM Zielona Góra- (Biuro Budżetu i Rachunkowości- dane wynikające ze sprawozdania z realizacji wydatków budżetu)/GUS-BDL	%	1,4	Raz do roku	
5.	Liczba osób głosujących na projekty budżetu obywatelskiego	UM Zielona Góra	osoba	26 758	Raz w roku	
6.	Liczba	UM-Zielona Góra	szt	8	Raz w roku	

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami, niewynikających z przepisów ustaw, a przeprowadzonych z inicjatywy prezydenta miasta oraz rady miasta					
7.	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 1 km ² powierzchni (Średnia 3 letnia)	UM Zielona Góra- Biuro Zagospodarowania Przestrzennego (dane z rejestru decyzji o warunkach zabudowy oraz powierzchni pól odniesienia/ GUS-BDL	sztuka	1,86	Co trzy lata	
Cel strategiczny 3						
Oczekiwane rezultaty ✓ Woda i zieleń w mieście są traktowane jako miejska infrastruktura niezbędna do zrównoważonego rozwoju przyjaznego mieszkańcom; ✓ Utworzenie systemu wykorzystywania wód opadowych i programu wsparcia mieszkańców w tym zakresie; ✓ Komunikacja publiczna jest powszechna, łatwo dostępna i znacznie lepiej wykorzystywana; ✓ Wprowadzenie nowych form ograniczenia ruchu samochodów osobowych (m.in. Poszerzenie SPP, zmniejszenie liczby miejsc parkingowych w centrum, strefy 30km/h w Śródmieściu i inne; ✓ Zwiększenie liczby energooszczędnych budynków publicznych wyposażonych w instalacje OZE; ✓ Zwiększenie liczby łatwo dostępnych punktów ładowania samochodów elektrycznych; ✓ Zwiększenie wykorzystywania OZE do produkcji energii elektrycznej i ciepła; ✓ Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza produktami niskiej emisji; ✓ Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu odpadów; ✓ Miasto wprowadziło obowiązkowe audyty środowiskowe przy inwestycjach, opisujące wpływ każdej inwestycji na zasoby przyrodnicze i środowisko (analiza inwestycji pod względem ochrony środowiska przyrodniczego, maksymalizacji powierzchni biologicznie czynnej, zapewnienia wysokiej jakości zieleni wszystkich pięter w tym szczególnie zieleni wysokiej w postaci drzew dających cień, poprawiających lokalny mikroklimat i pochłaniających dwutlenek węgla).						
Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródła danych	Rodzaj miary	Rok bazowy 2021	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany trend
1.	Długość dróg rowerowych na 10000 mieszkańców	UM Zielona Góra-Departament Inwestycji Miejskich/GUS-BDL	km	6,04	Co dwa lata	
2.	Zwiększenie odsetka podróży mieszkańców wykonywanych komunikacją miejską.	UM Zielona Góra Departament Zarządzania Drogami – badania zachowań komunikacyjnych mieszkańców.	%	2020-17	Co trzy lata	
3.	Odsetek obiektów komunalnych poddanych termomodernizacji.	UM Zielona Góra-Biuro Gospodarki Komunalnej/ZGM	%	4,64	Raz na dwa lata	

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

4.	Odsetek powierzchni miasta objęty systemem kanalizacji deszczowej.	UM Zielona Góra-Biuro Ochrony Środowiska/ZWiK sp. o.o.	%	32,7	Raz na trzy lata	↑
5.	Liczba obiektów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną ³	UM Zielona Góra-Biuro Ochrony Środowiska	szt	83	Raz na 3 lata	↑
6.	Obszary prawnie chronione-ogółem	GUS/BDL	ha	5599,37	Raz na 3 lata	↑
7.	Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy	UM Zielona Góra-Departament inwestycji, Departament Przedsiębiorczości i Gospodarki Komunalnej/GUS-BDL	%	0,8	Raz na trzy lat	↑
8.	Średnioroczne stężenie PM 10, w tym BaP	UM Zielona Góra-Komórka -Biuro Ochrony Środowiska– dane z monitoringu jakości powietrza w gminie	ng/m3	19,3 / 1,6	Raz w roku	↓
9.	Odsetek osób mieszkających na obszarze przekroczenia norm hałasu drogowego	UM Zielona Góra- Biuro Ochrony Środowiska – dane z monitoringu zanieczyszczenia hałasem w mieście/ Wydział Spraw Obywatelskich –dane z Rejestru mieszkańców	%	2017-49,2	Raz na trzy lata	↓
Cel strategiczny 4						
Oczekiwane rezultaty: ✓ Lokalizacja nowych inwestycji wyłącznie w zakresie innowacyjnych form działalności usługowej oraz produkcyjnej; ✓ Ograniczenie możliwości inwestowania na terenie miasta w sektory: logistyka i gospodarka magazynowa uciążliwe dla środowiska przetwórstwo przemysłowe.; ✓ Dominacja nowoczesnych technologii wśród nowych inwestycji gospodarczych w mieście; ✓ Rozwinięty sektor usług turystycznych (HoReCa) zwiększył swój udział w gospodarce miasta; ✓ Przygotowano nowe produkty turystyczne w oparciu o obiekty dziedzictwa kulturowego, w tym, związane z tradycją winiarską; ✓ Zwiększenie liczby inkubowanych firm i innych form wsparcia przedsiębiorczości w partnerstwie Uniwersytetu Zielonogórskiego i władz miasta; ✓ Zostały przygotowane i zrealizowane projekty rozwoju komunikacji publicznej w obszarze funkcjonalnym; ✓ Zostały zrealizowane projekty w zakresie wspierania przedsiębiorczości w obszarze funkcjonalnym (ZNOF).						
Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródła danych	Rodzaj miary	Rok bazowy 2021	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany trend
1.	Liczba firm opuszczających inkubatory przedsiębiorczości	UM Zielona Góra-Biuro Przedsiębiorczości i Działalności	sztuka	3	Raz na 3 lata	↑

³ Do oszacowania wskaźnika zostały zaliczone następujące formy ochrony przyrody na terenie miasta Zielona Góra: pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe; użytki ekologiczne; rezerwat przyrody; obszary chronionego krajobrazu oraz obszary Natura 2000.

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

	(za ostatnie 3 lata)	Gospodarczej/Uniwersytet Zielonogórski				
2.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG według miejsca prowadzenia działalności na 1000 mieszkańców	Rejestr CEIDG / UM Zielona Góra-Biuro Przedsiębiorczości i Działalności Gospodarczej/ Wydział Spraw Obywatelskich– w zakresie danych z Rejestru mieszkańców	sztuka	155,24	Raz w roku	
3.	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (PKD: sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	Rejestr REGON - dane dot. podmiotów zarejestrowanych w sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna o numerach PKD: 69.10.Z; 69.20.Z; 70.10.Z; 70.21.Z; 70.22.Z; 71.11.Z; 71.12.Z; 71.20.A; 71.20.B; 72.11.Z; 72.19.Z; 72.20.Z; 73.11.Z; 73.12.A; 73.12.B; 73.12.C; 73.12.D; 73.20.Z; 74.10.Z; 74.20.Z; 74.30.Z; 74.90.Z; 75.00.Z/GUS-BDL / UM Zielona Góra-Wydział Spraw Obywatelskich –dane z Rejestru mieszkańców miasta/Biuro Przedsiębiorczości i Działalności Gospodarczej	sztuka	19,8	Raz w roku	
4.	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sekcji R dział 90 PKD na 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (PKD: sekcja R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją dział 90 Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką)	Rejestr REGON -dane dot. podmiotów zarejestrowanych w sekcji R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, Dział 90 - Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką - PKD o numerach: 90.01.Z; 90.02.Z; 90.03.Z; 90.04.Z GUS-BDL/ UM Zielona Góra-Wydział Spraw Obywatelskich –dane z Rejestru mieszkańców/ Biuro Przedsiębiorczości i Działalności Gospodarczej	sztuka	0,74	Raz w roku	
5.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w Sekcji I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi pod nr PKD 56.10.A	Rejestr REGON -dane dot. podmiotów zarejestrowanych w Sekcji I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi pod nr PKD 56.10.A (Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne) /UM Zielona Góra- Wydział	sztuka	3,35	Raz w roku	

	(Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne) na 1000 mieszkańców	Spraw Obywatelskich –dane z Rejestru mieszkańców/ GUS-BDL				
--	--	---	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

6.4. Ewaluacja

Celem ewaluacji jest identyfikacja i ocena efektów realizacji Strategii Rozwoju Miasta. Dlatego konieczne jest odniesienia się do danych z monitorowania pokazujących stopień osiągnięcia celów zapisanych w Strategii i wyjaśnienia ewentualnych odstępstw od zakładanych wartości, a także oceny, na ile obserwowane wyniki można uznać za satysfakcjonujące; konieczne jest też zweryfikowanie, w jakim stopniu cele Strategii odpowiadały na zidentyfikowane potrzeby i w jakim stopniu potrzeby te zostały zaspokojone; konieczne jest również oszacowanie wpływu realizacji Strategii na rozwój miasta i wyjaśnienia mechanizmów tego wpływu (na podstawie wartości wskaźników rozwojowych wybranych dla miasta).

Ewaluacja końcowa (ex-post) Strategii zostanie przeprowadzona na zakończenie jej realizacji, w ciągu 2 lat od zakończenia jej obowiązywania. Jej celem będzie podsumowanie realizacji Strategii, celowości, skuteczności, trafności podjętych działań.

Przykładowe kryteria ewaluacji Strategii:

- TRAFNOŚĆ (cele a potrzeby)
- EFEKTYWNOŚĆ (nakłady a efekty)
- SKUTECZNOŚĆ (plan a wykonanie)
- UŻYTECZNOŚĆ (rezultaty a potrzeby)
- TRWAŁOŚĆ (wpływ na cele strategiczne)

Koordynator/Pełnomocnik ds. Strategii koordynujący i nadzorujący proces wdrażania dokumentu i koordynujący system monitorowania, zleca/organizuje ewaluację wewnętrzną. Może w tym celu podjąć współpracę z partnerami społeczno-gospodarczymi i zaprosić ich do zespołu ewaluacyjnego (np. partnerów z Uniwersytetu Zielonogórskiego- ewaluacja hybrydowa).

W ramach systemu realizacji Strategii planuje się przeprowadzenie ewaluacji co najmniej dwukrotnie.

W trakcie realizacji Strategii, w połowie okresu wdrażania, najpóźniej do 2027 r. oraz na zakończenie, maksymalnie do 2032 r.

W ramach ewaluacji dobór narzędzi i sposób jej prowadzenia należy do koordynatora i powołanego zespołu ewaluacyjnego. Udział mieszkańców, którzy są ważnymi partnerami społecznymi, zostanie zapewniony poprzez badania społeczne/badania ankietowe prowadzone w ramach ewaluacji. Dostęp do wyników badań będzie powszechny i zostaną one upublicznione m.in. na stronie internetowej miasta, a także zostaną udostępnione w ramach Raportu o stanie Miasta.

Sposób prezentacji wyników ewaluacji

Publikacja raportu: on line na stronie internetowej miasta, na stronach partnerów społeczno-gospodarczych miasta Zielona Góra; opracowanie skrótu raportu lub prezentacji podsumowującej, spotkanie informacyjne dot. wyników ewaluacji (np. w formie warsztatów). Wybór formy należy do Koordynatora/Pełnomocnika ds. Strategii.

6.5. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze dla Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030 to opracowane i wdrożone branżowe strategie, programy i plany. W tabeli poniżej zebrano informacje nt. tych dokumentów w wybranych obszarach, aby ocenić ich aktualność, zgodność z zapisami niniejszego dokumentu oraz wskazać rekomendacje do zmian lub aktualizacji w przyszłości.

Tabela 9 Wytyczne do dokumentów wykonawczych

Lp.	Obszar tematyczny	Dokument	Wytyczne
1	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Zielona Góra.; miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Wymaga aktualizacji (trwają przygotowania do opracowania nowego dokumentu).
		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Zielona Góra na lata 2016-2022. Aktualizacja	Wymaga aktualizacji i poszerzenia o działania w sferze społecznej po 2022 r.
2	Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej do 2030 (przyjęty do 2022)	Aktualny
3	Gospodarka komunalna	-	Konieczność przygotowania długofalowego Programu budownictwa społecznego i komunalnego z uwzględnieniem działań określonych w niniejszej Strategii
4	Ochrona i opieka nad Zabytkami, kultura oraz zarządzanie dziedzictwem	-	Konieczność wypracowania wspólnie ze środowiskiem organizacji winiarskich programu w zakresie wsparcia rozwoju enoturystyki z wykorzystaniem zabytkowych obiektów na terenie miasta oraz rozszerzenia wsparcia dla innych, ważnych obiektów historycznych. Konieczność przygotowania Planu rozwoju i wspierania kultury
5	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Zielona Góra do roku 2030 (MPA Plan Ochrony	Aktualny
		Program Ochrony Środowiska dla miasta Zielona Góra na lata 2020 – 2023 z perspektywą do roku 2027	Aktualny

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		Strategiczna Mapa Hałasu miasta Zielona Góra) opracowywany co 5 lat, aktualny został przygotowany w 2022 r.)	Aktualny
		Programie usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Zielona Góra na lata 2015 - 2032	Aktualny
		Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Zielona Góra (przygotowany w 2018 r.)	Aktualny
6	Transport	Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej-SUMP	W przygotowaniu
		Strategia rozwoju komunikacji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra (dokument przyjęty w roku 2022)	Aktualny
7	Polityka społeczna	Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Zielona Góra na lata 2021-2030	Aktualna
		Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w mieście Zielona Góra na lata 2021-2025	Aktualny/konieczność uaktualnienia lub wznowienia po roku 2025
		Program wspierania rodziny w mieście Zielona Góra na lata 2021-2023	Aktualny/konieczność uaktualnienia lub wznowienia po roku 2023
		Program rozwoju pieczy zastępczej w mieście Zielona Góra na lata 2021-2023	Aktualny/konieczność uaktualnienia lub wznowienia po roku 2023

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

		Gminny Program Rewitalizacji Miasta Zielona Góra na lata 2016-2022. Aktualizacja	Konieczność uaktualnienia lub wznowienia po roku 2023
		Program Polityki Senioralnej w Mieście Zielona Góra na lata 2019-2023	Dokument przygotowywany w perspektywie czteroletniej, aktualizowany na bieżąco; Rekomendacja: należy uwzględnić kierunki działań wynikające z przyjętej Strategii w opracowaniu aktualizacji dokumentu
		Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w mieście Zielona Góra na lata 2022-2025	Aktualny
8	Rozwój lokalny	Program współpracy Miasta Zielona Góra z organizacjami pozarządowymi	Dokument przygotowywane na każdy rok realizacji, aktualny.
		Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zielonej Góry	Należy przygotować nowy dokument na nową perspektywę finansową UE/trwają prace nad przygotowaniem Strategii ponadlokalnej dla Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego
9	Zarządzanie kryzysowe	Miejski Plan Zarządzania Kryzysowego Miasto Zielona Góra	Aktualne. Należy monitorować konieczność aktualizacji/zmian w związku z wojną w Ukrainie
		Plan Obrony Cywilnej	
10	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa miasta Zielona Góra (2023-2048);	Aktualne
		Uchwały budżetowe.	

Źródło: opracowanie własne

7. Partycypacja społeczna w ramach tworzenia Strategii i jej realizacji

Udział partnerów społecznych na etapie przygotowania dokumentu:

Diagnoza strategiczna

Przy opracowaniu diagnozy zostały wykorzystane wyniki konsultacji społecznych prowadzonych w trakcie przygotowania diagnozy strategicznej Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów przedostatnich klas szkół ponadpodstawowych (Zielona Góra, Sulechów, Nowa Sól), a także seniorów z tego obszaru. Oba badania zostały przeprowadzone również na potrzeby diagnozy ZNOF.

Cykl konsultacji społecznych na terenie 8 gmin tworzących Zielonogórsko-Nowosolski Obszar Funkcjonalny (Zielona Góra, Nowa Sól, Otyń, Zabór, Świdnica, Czerwieńsk, Sulechów, Nowogród Bobrzański) miał miejsce w kwietniu i czerwcu 2022 r, w dwóch turach (łącznie odbyło się 16 spotkań), w których wzięło udział 250 osób (mieszkańcy i inni interesariusze).

Wnioski z obu cykli spotkań zostały przeanalizowane w odniesieniu do miasta Zielona Góra, również w kontekście funkcji jaką ono pełni na tym obszarze, czyli rdzenia obszaru funkcjonalnego, największego i najważniejszego ośrodka rozwoju.

Do przygotowania diagnozy strategicznej miasta Zielona Góra wykorzystano także wyniki badań: „Młodzież regionie. Raport z badania uczniów” oraz „Seniorzy w regionie. Raport z badań”. Powstały one za zlecenie miasta Zielona Góra w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego miasta. Ich autorami są pracownicy Uniwersytetu Zielonogórskiego: dr hab. D. Szaban prof. UZ oraz dr K. Lisowski. Badanie młodzieży przeprowadzono w maju i czerwcu 2021 r. Badanie młodzieży było badaniem ankietowym i dotyczyło uczniów przedostatnich klas szkół ponadpodstawowych, w tym na terenie Zielonej Góry. Wyniki badania zostały przedstawione w odniesieniu do każdej z gmin, co pozwoliło na ich wykorzystanie w pracach nad diagnozą miasta Zielona Góra. W badaniu uzyskano 1014 wypełnionych ankiet. Badanie seniorów na terenie ZNOF zrealizowano z wykorzystaniem wywiadów pogłębionych. Zastosowano najbardziej adekwatną metodę, jakościową metodę badawczą. W sumie przeprowadzono 50 wywiadów.

Cele oraz kierunki działań

Na etapie formułowania celów oraz kierunków działań dla Strategii, przeprowadzono konsultacje społeczne w formie warsztatów (wrzesień 2022 r.) dla partnerów społeczno-gospodarczych, mieszkańców, pracowników Urzędu Miasta, spółek miejskich i instytucji miejskich. Konsultacje miały na celu opracowanie/sformułowanie celów oraz kierunków/działania dla miasta

Na podstawie przebiegu warsztatu i pracy uczestników sformułowano ostateczne brzmienie celów oraz wyznaczono kierunki działań.

Konsultacje społeczne zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Konsultacje społeczne projektu Strategii przeprowadzono zgodnie z zapisami art. 6 ust. 3 ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju konsultacje są przeprowadzane w szczególności z gminami sąsiadującymi

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

oraz związkami tych gmin, lokalnymi partnerami społecznymi, gospodarczym oraz mieszkańcami i właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Konsultacje społeczne **zostały** przeprowadzone w okresie od dnia **27 marca 2023 r.** do dnia **01 maja 2023 r.** w formie:

1. Zbierania uwag do całości projektu w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego dostępnego na stronie BIP oraz <https://zielonagora.konsultacjejst.pl/>. Zebrane uwagi zostały przeanalizowane, a raport z konsultacji wraz z odniesieniami do uwag został podany do publicznej wiadomości.
2. Ankiety dostępnej na stronie <https://zielonagora.konsultacjejst.pl/> ;
3. Spotkania z mieszkańcami, które odbyło się w dniu 11 kwietnia 2023 roku w Auli Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Po zakończonych konsultacjach został przygotowany i opublikowany Raport.

Udział partnerów społeczno-gospodarczych na etapie realizacji dokumentu oraz jego monitorowania:

Realizacja założeń dokumentu, jego celów oraz wyznaczonych działań będzie poddana monitorowaniu i ewaluacji. Procesy te wskażą prawidłowość podjętych działań, poprawność realizacji celów oraz zaawansowanie wskaźników. Dzięki temu władze miasta podejmować będą decyzje o zmianach czy modyfikacjach, przy udziale interesariuszy. Zaangażowanie mieszkańców oraz innych interesariuszy wpłynie na przejrzystość tego procesu oraz na jego legitymację społeczną.

Udział partnerów został przewidziany również na etapie monitorowania i ewaluacji Strategii, zgodnie z zapisami przedstawionymi w Rozdziale poświęconym systemowi zarządzania.

Publikowanie wyników monitorowania czy ewaluacji w ramach corocznego Raportu o stanie gminy oraz informacji nt. stanu realizacji zaplanowanych w strategii inwestycji, pozwoli na bieżące informowanie partnerów i mieszkańców o przebiegu realizacji Strategii, prawidłowości podejmowanych decyzji, a jednocześnie pozwoli na wyrażenie opinii w ramach konsultacji Raportu. W przypadku realizacji miejskich programów czy innych Strategii (tzw. branżowych) będzie również możliwość włączenia do nich przewidzianych w Strategii działań i tym samym zrealizowane zostaną cele strategiczne. Każdy z przygotowywanych programów miejskich, podlega również konsultowaniu czy opiniowaniu, wobec tego partnerzy i interesariusze zostaną uwzględnieni w ten proces.

Ciała opiniująco-doradcze działające przy Prezydencie Miasta, ze względu na zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych mogą zostać zaangażowane w proces monitorowania i ewaluacji Strategii, a także w proces opiniowania zmian do dokumentu.

8. Ocena oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030

Art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029 z późn. zm.), zwanej dalej OOŚ, zobowiązuje do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektów planów z dziedziny przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy OOŚ organ opracowujący projekt Strategii, po uzgodnieniu z właściwymi organami, tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz w przypadku, gdy analizowany dokument dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów lub obszarów w granicach jednej gminy. Analizując przesłanki odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 Ustawy OOŚ:

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie.
2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko.
3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. pismem z 12 kwietnia 2023 r. (sygnatura: WZŚ.411.42.2023.EK) uzgodnił dla prezydenta Miasta Zielona Góra możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dot. projektu Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030.

Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 18 kwietnia 2023 r. (sygnatura: NZ.9022.107.2023.AD) również wyraził zgodę na prośbę prezydenta Miasta Zielona Góra na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dot. projektu Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030.

9. Ramy oraz Źródła finansowania Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030

7.1 Ramy finansowania

Ramy finansowe Strategii wynikają przede wszystkim z zapisów określonych w Wieloletniej Prognozie Finansowej (przyjętej na lata 2023-2048 wraz z późniejszymi jej aktualizacjami) i kolejnych edycjach budżetów rocznych w latach 2023-20230, które obejmie Strategia. Z wieloletniej prognozy finansowej wynikają możliwości finansowania celów i kierunków rozwojowych wskazanych w Strategii. WPF określa zdolność miasta do zaciągania długu, nadwyżkę operacyjną, aktualne i bieżące informacje o zewnętrznych Źródłach finansowania. Prognozy finansowe będą podlegały zmianom, a ich kierunek to zwiększanie potencjału finansowego Miasta. W tym celu niezbędne jest przede wszystkim ustabilizowanie dochodów własnych. Wynik finansowy Miasta Zielona Góra określony na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2023-20248, wskazuje że od 2024 do 2030 będzie on dodatni, a Miasto będzie miało zdolność do zaciągania kredytów finansowych.

Szacowanie wielkości środków finansowych, które zostaną przeznaczone na realizację Strategii jest zadaniem trudnym i nie pozwala jednoznacznie i precyzyjnie wskazać docelowej wartości całkowitej. Miasto Zielona Góra w ramach inwestycji rozwojowych wynikających z celów i kierunków działań łączyć będzie środki zaplanowane w budżecie Miasta oraz zapisane w WPF, a także z dostępnych zewnętrznych Źródeł, przede wszystkim z budżetu UE. W ramach FEWL 2021-2027 dostępny budżet to ok 915 ml euro (z czego na finansowanie inwestycji w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego Zielonej Góry, która jest jego rdzeniem i najważniejszym ośrodkiem, przeznaczono przynajmniej 44 mln euro), KPO w części grantowej to ok 24 mld euro. Na realizację celów polityki spójności Polska ma do dyspozycji (uwzględniając programy regionalne) 76 mld euro. Plan inwestycyjny Strategii i określone cele rozwojowe.

Wydatki Miasta Zielona Góra na projekty UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ostatniej perspektywie finansowej (2014-2020) pokazują dużą skalę inwestycji rozwojowych, a tendencja ta będzie się utrzymywać w najbliższych latach. Skala inwestycji w Zielonej Górze była porównywalna z inwestycjami dokonywanymi przez znacznie większe miasta. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą sytuację finansową miasta w zakresie możliwości finansowania rozwoju można ocenić jako dobrą.⁴

Udział wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE w wydatkach majątkowych ogółem (średnia 3-letnia) wzrosła z 19% w 2017 do 44 % w 2021. Natomiast udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (średnia 3-letnia) wzrósł z 12,9% w 2017 do 15,7 % w 2021 i w tym przedziale czasowym utrzymywał się na podobnym poziomie. Aktywność inwestycyjna miasta stymuluje rozwój gospodarczy i może być istotnym czynnikiem przyciągającym nowych mieszkańców czy firm szukających dogodnej lokalizacji dla inwestycji.⁵

⁴ Diagnoza strategiczna Miasta Zielona Góra

⁵ Źródło: <https://gminy.monitorrozwaju.pl>

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

Budżet Miasta (nakłady inwestycyjne) zabezpieczy także środki na niezbędny do inwestycji wynikających ze Strategii wkład własny, a także środki niezbędne do utrzymania trwałości rezultatów zaplanowanych inwestycji (m.in. koszty utrzymania powstałej/zmodernizowanej infrastruktury).

7.2 Źródła finansowania

Zaplanowane cele i kierunki działań w ramach Strategii zostaną wdrożone dzięki realizacji przedsięwzięć i projektów, uzależnionych od dostępnych źródeł finansowania i możliwości finansowania rozwoju przez miasto Zielona Góra. Możliwość realizacji szerokiego spektrum działań rozwojowych wymaga dywersyfikacji źródeł i narzędzi finansowania.

Najważniejsze źródła finansowania Strategii Rozwoju Miasta to:

- ✓ środki z budżetu miasta Zielona Góra,
- ✓ środki pochodzące z dotacji celowych będących w dyspozycji odpowiednich Ministrów,
- ✓ środki budżetu Unii Europejskiej w ramach Polityki Spójności (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności) oraz z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO),
- ✓ inne środki pochodzące z np. funduszy Banku Gospodarstwa Krajowego,
- ✓ środki funduszy celowych,
- ✓ inne środki finansowe, w tym środki osób fizycznych i osób prawnych.

W perspektywie finansowej 2021-2027, źródłem finansowania działań miasta, w tym jako ośrodka metropolitalnego i w ramach obszaru funkcjonalnego będą przede wszystkim środki publiczne, w tym pochodzące z programu regionalnego dla województwa lubuskiego (FEWL 2021-2027), zarówno z EFRR, jak i EFS+ oraz środki krajowych programów operacyjnych finansowanych z budżetu UE w celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatycznych, zwiększenia efektywności energetycznej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego. KPO jest również istotnym źródłem wsparcia, w zakresie transportu publicznego, efektywności energetycznej, rozwoju OZE, cyfrowej transformacji czy infrastruktury rozwoju szkolnictwa zawodowego.. Miasto skorzysta z alokacji środków w wysokości 180 mln zł przyznanych dla projektów realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027 w obszarze rozwoju zrównoważonego transportu publicznego (również w obszarze funkcjonalnym).

Strategia Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023- 2030

10. Spis tabel

Tabela 1 Cele i kierunki działań-zestawienie	13
Tabela 2 Zgodność z celami dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie regionu oraz kraju	22
Tabela 3 OSI w SRWL 2030-Miejskie Obszary Funkcjonalne ośrodków wojewódzkich	35
Tabela 4 OSI w SRWL 2030- Obszary przygraniczne	37
Tabela 5 OSI w SRWL 2030- Obszary zagrożone powodzią	37
Tabela 6 OSI lokalne dla Miasta Zielona Góra	38
Tabela 7 Wskaźniki ogólnego rozwoju miasta -wskaźniki kontekstowe (benchmarkingowe)	44
Tabela 8 Wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Miasta Zielona Góra na lata 2023-2030	45
Tabela 9 Wytyczne do dokumentów wykonawczych	51

11. Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat celów Strategii	12
Rysunek 2 Obszary Strategicznej Interwencji - Miejskie obszary funkcjonalne województwa lubuskiego	36
Rysunek 3 Obszary zagrożone powodzią (obszar miasta Zielona Góra)	38
Rysunek 4 Schemat zarządzania w ramach Strategii	42